

ARCHEOLOGIENOTA

BOORTMEERBEEK - RIJMENAMSEBAAN

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT,
E. KEERSMAEKERS & A. DOUCET

NOVEMBER 2018

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Boortmeerbeek - Rijmenamsebaan

Auteur(s)
Jan Claesen, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert,
Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers & Alexander Doucet

Opdrachtgever
Erimar bvba
Stationsstraat 20
2860 Sint-Katelijne-Waver

Projectnummer
2018K162

Plaats en datum
Kortenaken, november 2018

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2018K162
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>8</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>12</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>21</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>24</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>33</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	34
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>34</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>34</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>35</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>37</i>
5	Bibliografie	38
6	Figurenlijst.....	39
7	Plannenlijst.....	40

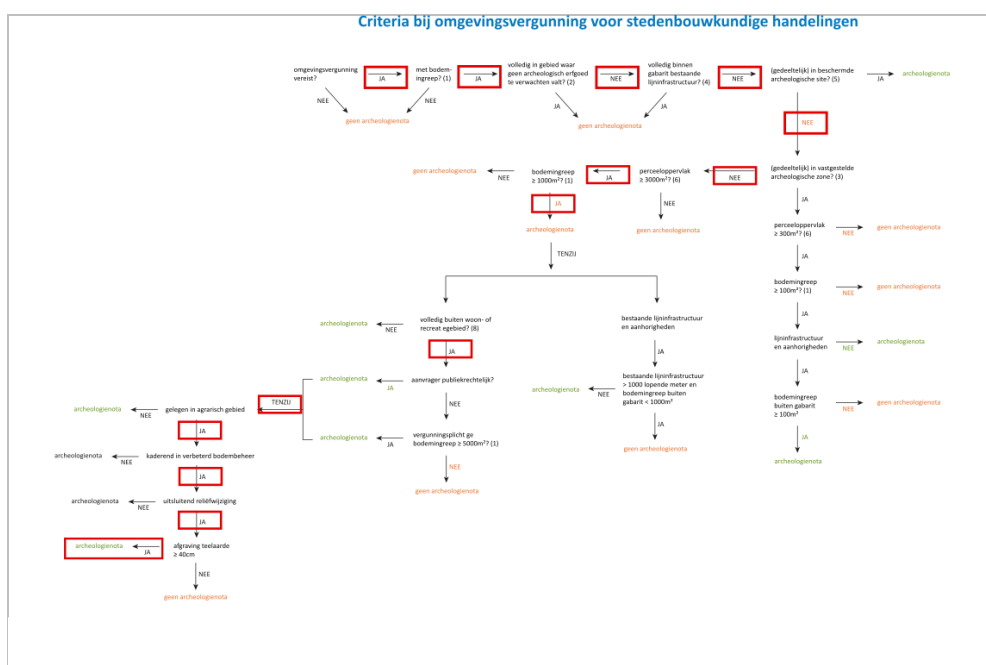
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het stedenbouwkundige handelingen

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

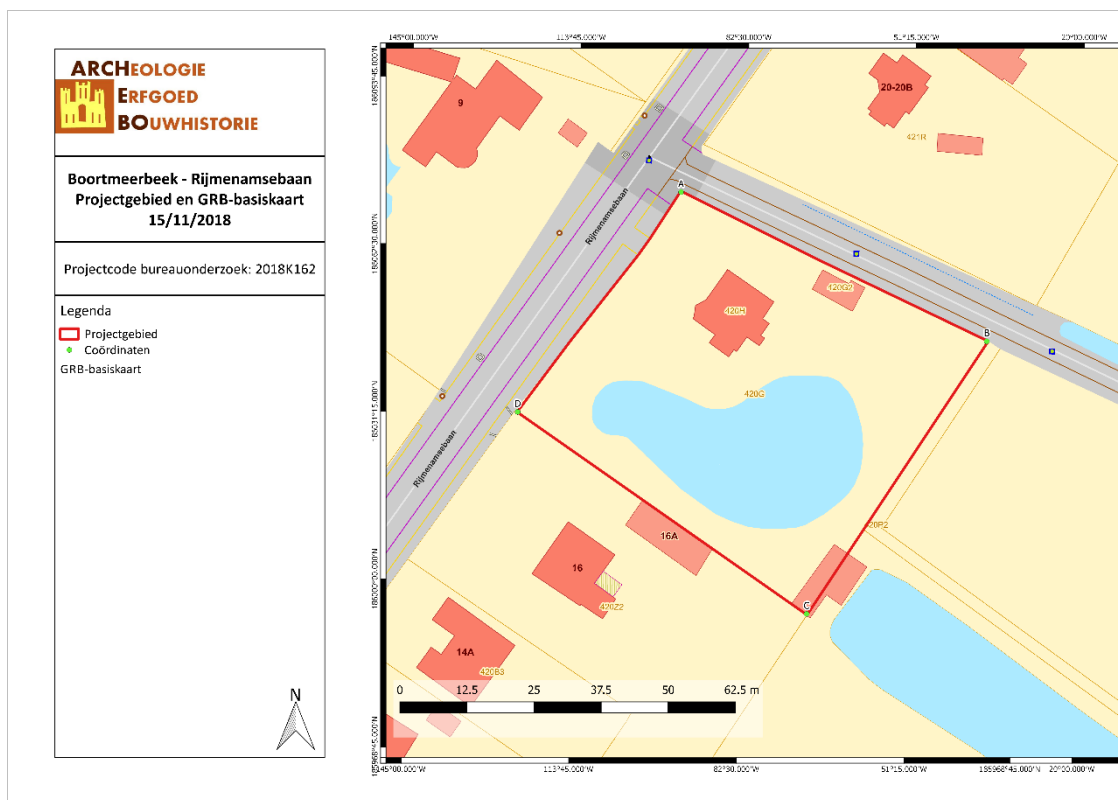
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Erimar bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein te Rijmenamsebaan 18 in Boortmeerbeek, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Op het onderzoeksgebied zal door de opdrachtgever de bestaande bebouwing gesloopt worden. Een deel van de vijver zal gedempt worden. Vervolgens zullen er twee appartementsgebouwen gebouwd worden, elks met een ondergrondse parking. In het zuiden van het projectgebied wordt een collectieve tuin ingepland rond de overgebleven vijver. De bestaande bomen zullen in dit gedeelte behouden blijven. Tenslotte zullen er in het noorden nog autostaanplaatsen aangelegd worden. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3598,193 m².

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in september 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Erimar bvba, was dhr. Brecht Gofflo. In

de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche			
Naam site:	Boortmeerbeek – Rijmenamsebaan		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Vlaams-Brabant, Boortmeerbeek, Rijmenamsebaan 18		
Kadaster:	Boortmeerbeek, afdeling 1, sectie A, perceelnummer 420G		
Coördinaten:	A	X	164425,35
		Y	186073,057
	B	X	164482,773
		Y	186046,253
	C	X	164450,1
		Y	185994,895
	D	X	164395,611
		Y	186031,579
Opdrachtgever:	Erimar bvba Stationsstraat 20 2860 Sint-Katelijne-Waver		
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken		
Projectcode bureauonderzoek:	2018K162		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Erimar bvba		
Grootte projectgebied:	Ca. 3598.193 m ²		
Uitvoeringsperiode:	September 2018		
Reden van de ingreep	Slopen huidige bebouwing, behouden van een deel van de vijver, bouw van twee appartementsgebouwen en autostaanplaatsen		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, slopen, verkaveling, woongebied, ...		

De onderstaande GRB-kadasterkaart, de Orthofoto en het Gewestplan tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

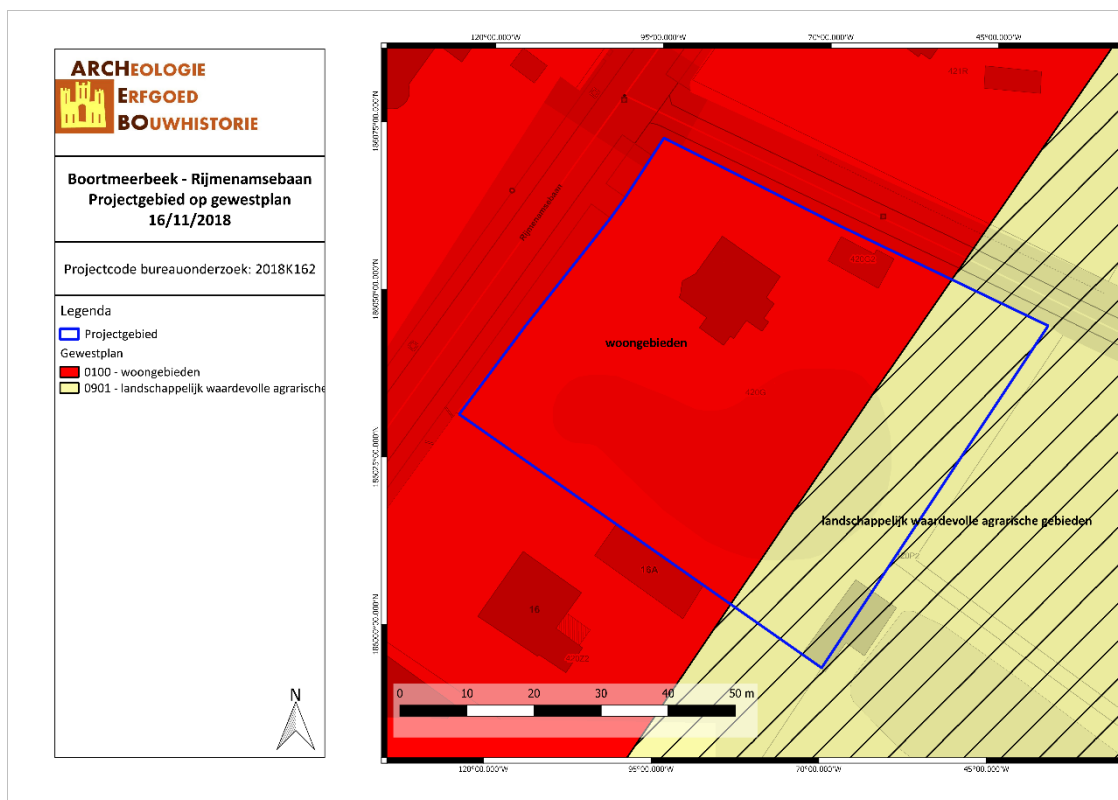
BORI/18/11/19/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

BORI/18/11/19/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

BORI/18/11/19/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek omwille van economisch en juridische redenen. Het terrein is nog geen eigendom van de bouwheer. Dit kan pas het geval zijn na het verkrijgen van de vergunning. Daarnaast mag de sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige woning

enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De aanwezige bomen dienen eveneens eerst gekapt te worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het onderzoeksgebied ligt aan de Rijmenamsebaan 18 in Boortmeerbeek, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Er werd een visuele inspectie uitgevoerd, waarvan foto's in bijlage.

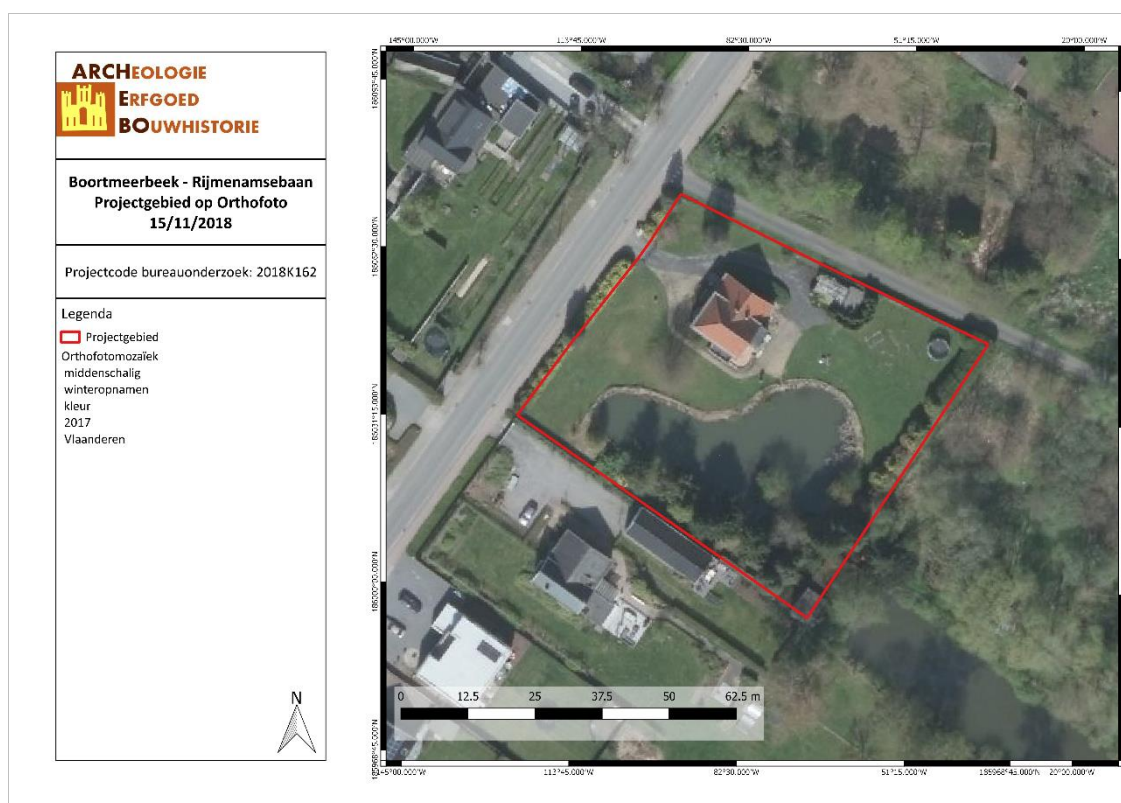
In het noorden van het projectgebied staat een woning, met vlakbij een garage. De woning is geheel onderkelderd tot ca; 1,5m. De tuinzone ligt deels onder grasveld en er zijn dennenbomen en laagstam fruitbomen aanwezig. Verder ligt er een grote vijver in het zuiden van het projectgebied. Op de zuidelijke grens staan een gemengd assortiment van loofbomen. Volgens het gewestplan ligt het onderzoeksgebied binnen 'Woongebied', de rest van het projectgebied ligt binnen 'Landschappelijk waardevolle agrarische gebieden'. Vanaf de beide straatkanten wordt hieronder telkens 1 foto weergegeven.

Figuur 5: Huidige situatie gezien vanaf de Rijmenamsebaan (Google, juni 2018)

Figuur 6: Huidige situatie gezien vanaf de Lange Bruul (Google, oktober 2009)

BORI/18/11/19/4 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

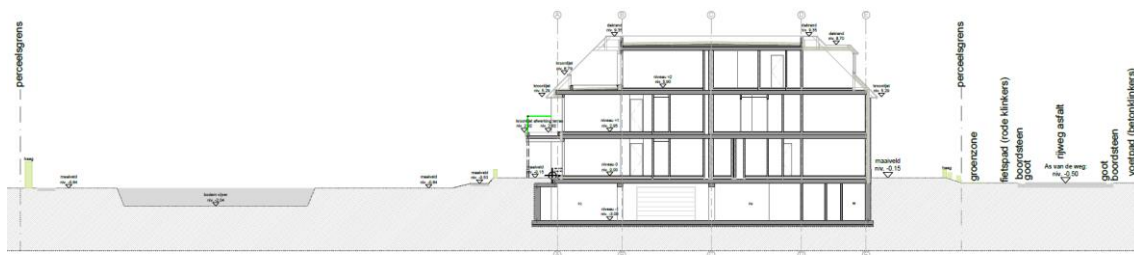
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Op het onderzoeksgebied zal door de opdrachtgever de bestaande bebouwing gesloopt worden. Een deel van de vijver zal gedempt worden. Vervolgens zullen er twee appartementsgebouwen gebouwd worden, elks met een ondergrondse parking. In het zuiden van het projectgebied wordt een collectieve tuin ingepland rond de overgebleven vijver. De bestaande bomen zullen in dit gedeelte behouden

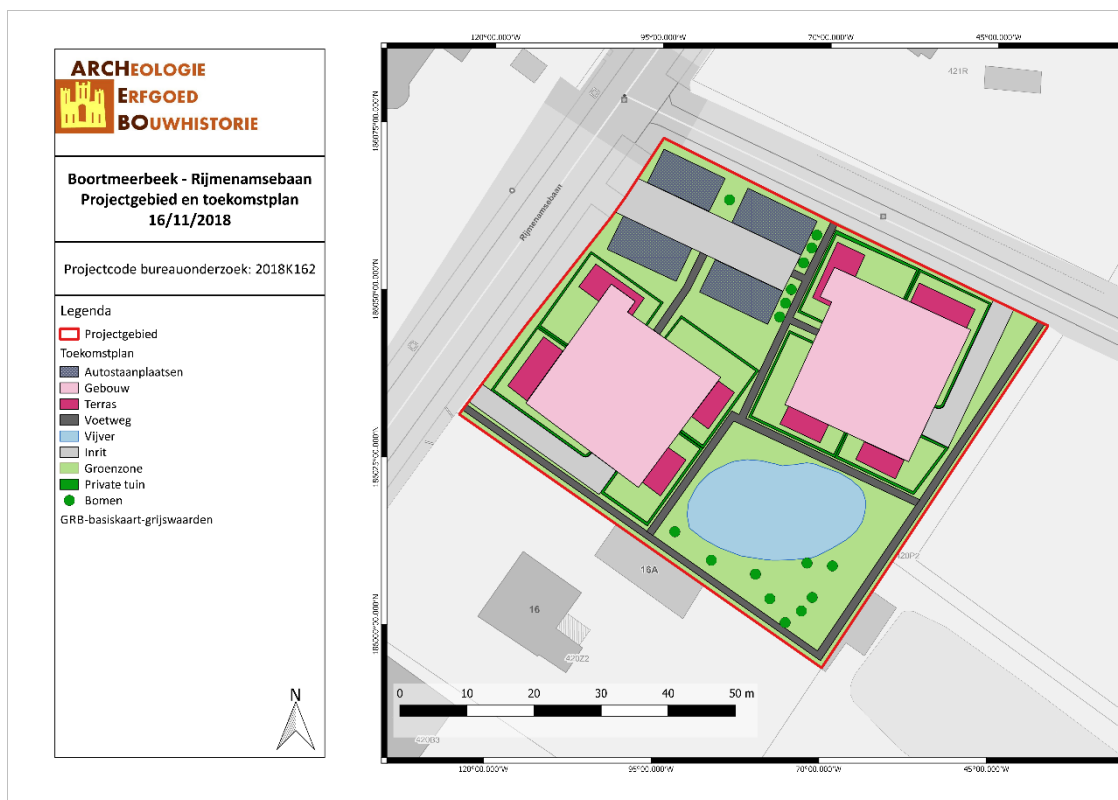
blijven. Tenslotte zullen er in het noorden nog autostaanplaatsen aangelegd worden. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3598,193 m².

Figuur 8: Plan van de geplande werken (VSDP architectenbureau BVBA, 2018)

Figuur 9: Doorsnede toekomstplan (VSDP architectenbureau BVBA, 2018)

BORI/18/11/19/5 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

Het onderzoeksgebied ligt aan de Rijmenamsebaan 18 in Boortmeerbeek (Vlaams-Brabant). De fusiegemeente Boortmeerbeek ontstond op 1 januari 1977 uit de samenvoeging van Boortmeerbeek en Hever. Boortmeerbeek ligt in de landstreek Dijleland en in de Brabantse Kempen. De Dambeek loopt op ca. 100m ten noorden van het projectgebied. Ten westen loopt de Weesbeek op ca. 190m van het projectgebied. Het onderzoeksgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 6,9 en 7,5 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Boortmeerbeek, afdeling 1, sectie A, perceelnummer 420G.

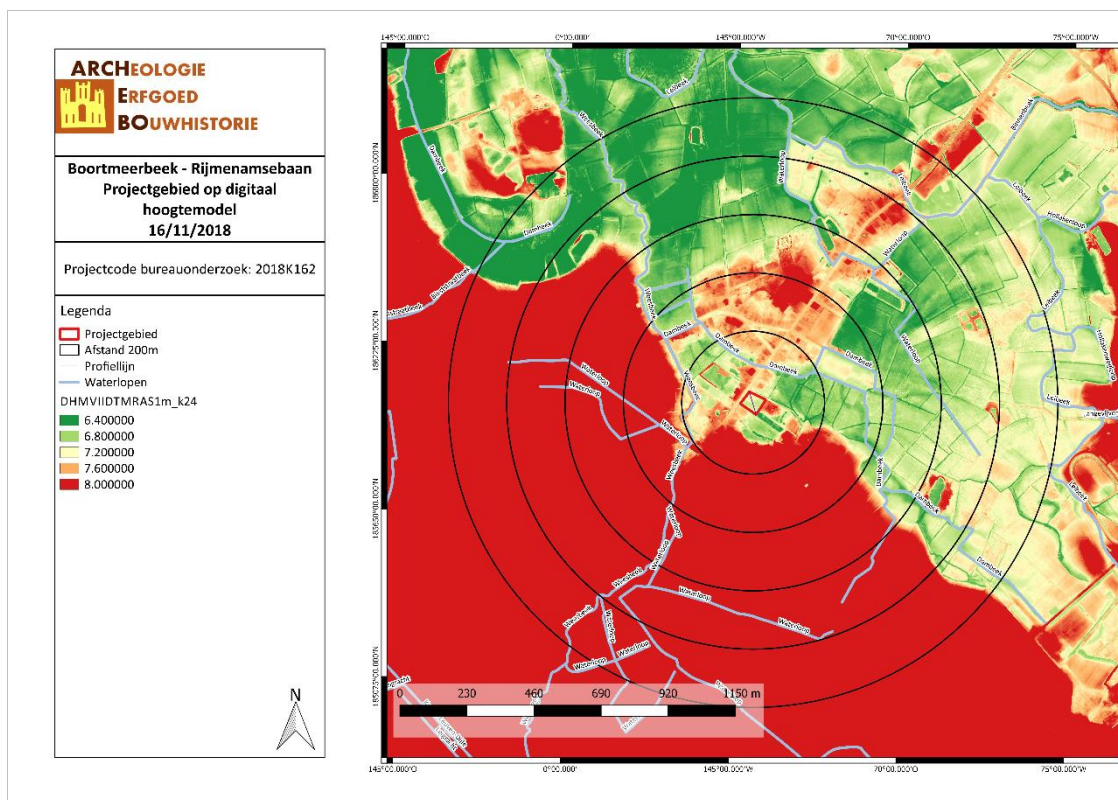
Topografisch en hydrografisch gezien zijn de omstandigheden niet ideaal voor steentijdsites. Dit gebied is te nat in samengaan met de kleiige opduiking. Steentijdsites kunnen echter nooit uitgesloten worden.

Deze omstandigheden zijn eerder ongunstig voor sporensites zoals landbouwactiviteiten, maar wel geschikt voor sporensites met defensievere structuren.

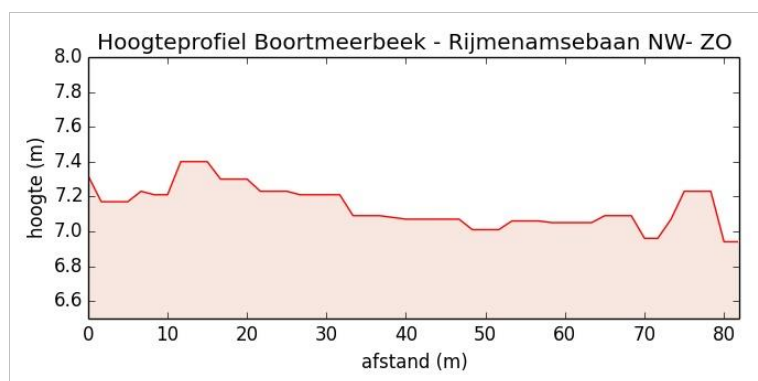
BORI/18/11/19/6 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018)

BORI/18/11/19/7 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)

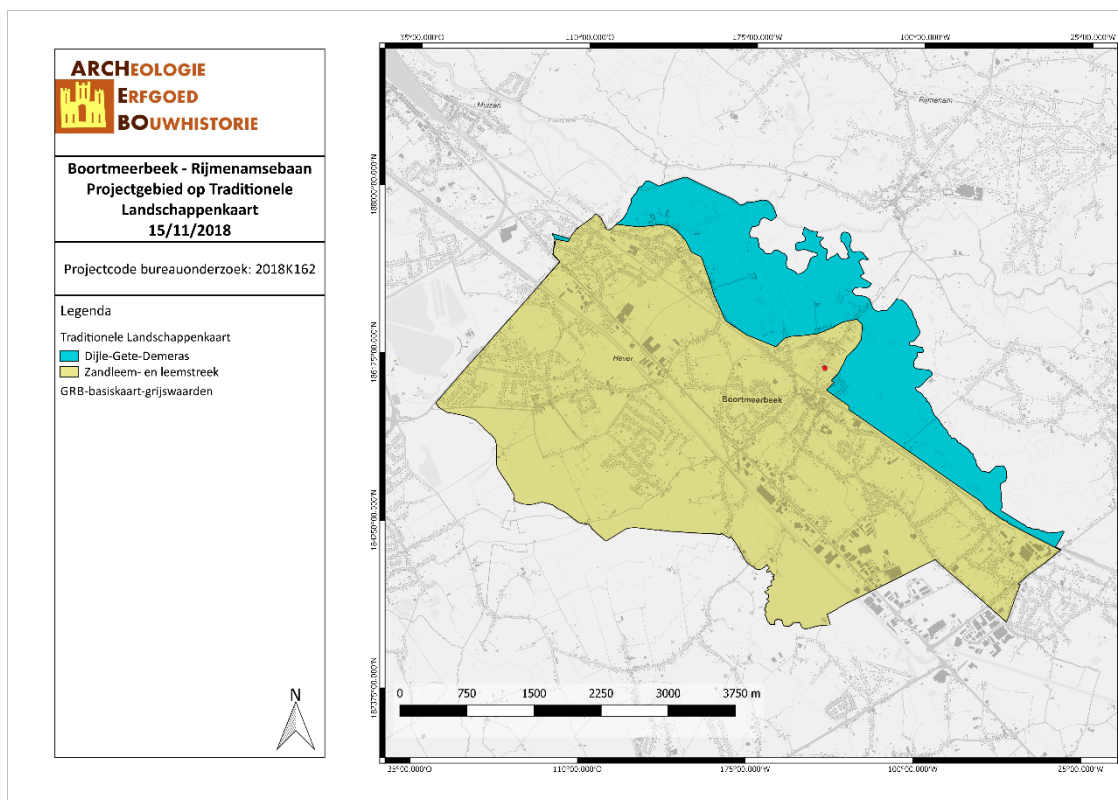

Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2018)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Zandleem- leemstreek'. De gehele gemeente Boortmeerbeek wordt verder nog gekarteerd als 'Dijle-Gete-Demeras' in het noordoosten.

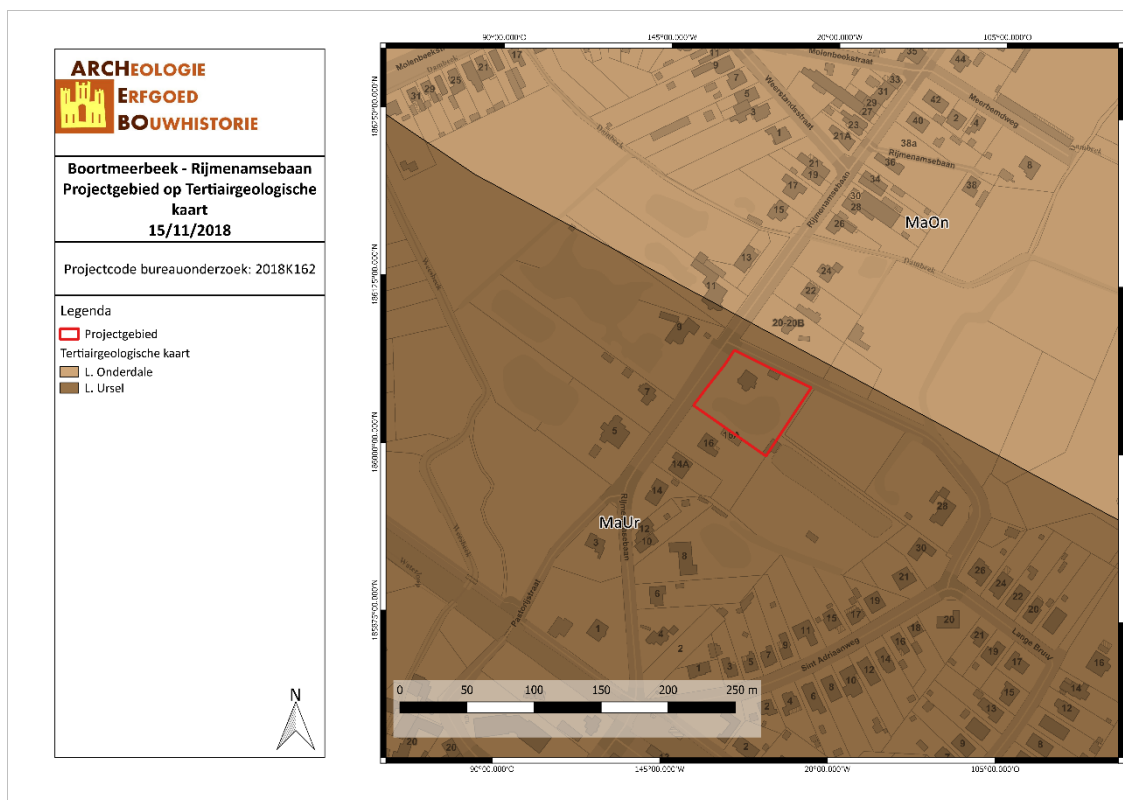
BORI/18/11/19/8 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Boortmeerbeek aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de **Formatie van Maldegem, Lid van Ursel**. Dit is grijsblauwe tot blauwe klei, wanneer het Lid van Asse niet afzonderlijk gekarteerd is, is deze inbegrepen in het Lid van Ursel. ¹

¹ DOV, geraadpleegd 19 november 2018, https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?layers=n%3Aomwrgbmrvi%3Bo%3Aref%2Cn%3Agrb_sel%3Bo%3Aref%2Cn%3Ato%5C%3Ato_topnzw_2009_raster_10k_tr%3Bo%3Aref%3Bt%3Awms%3Bv%3An%2Cn%3Aneo_paleo%5C%3Atertiar_50k%3Bo%3Adov%3Bt%3Awms%2Cn%3Adov-pub%5C%3ABoringen%3Bo%3Aext%3Bt%3Awms&module=verkenner&pos=155060.0%2C166679.9&res=280.0000000088187#ModulePage

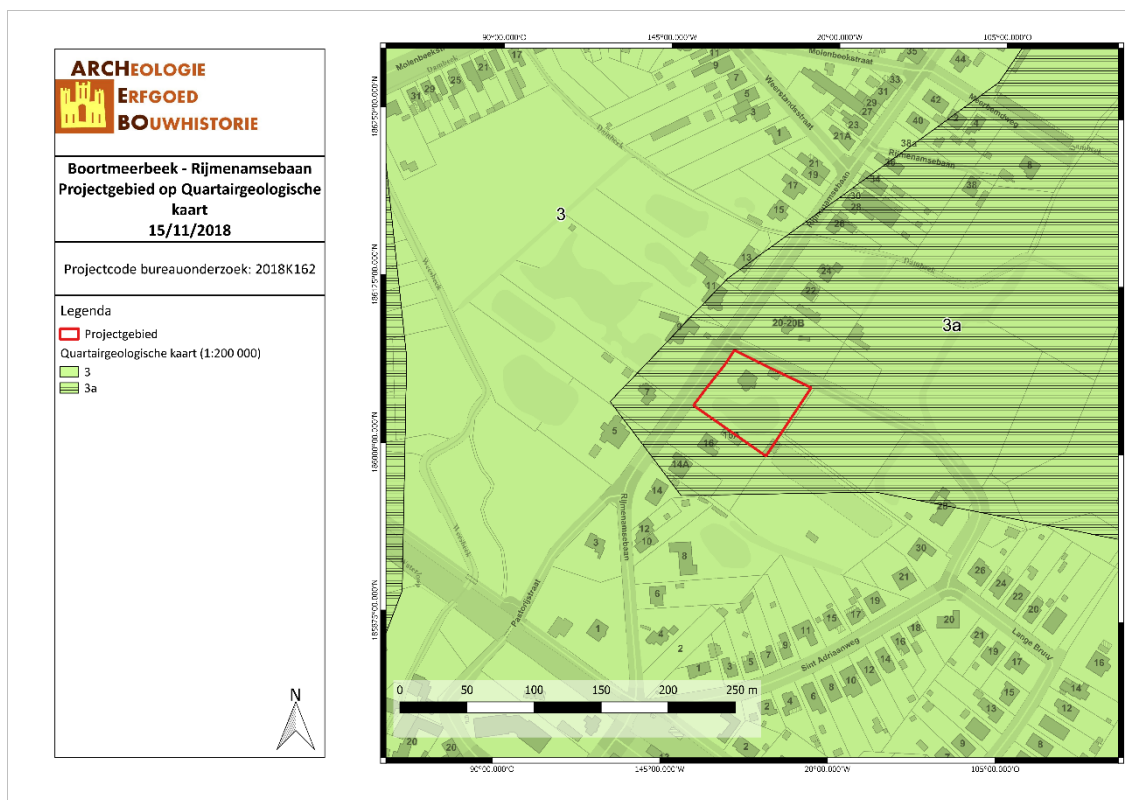

BORI/18/11/19/9 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018).

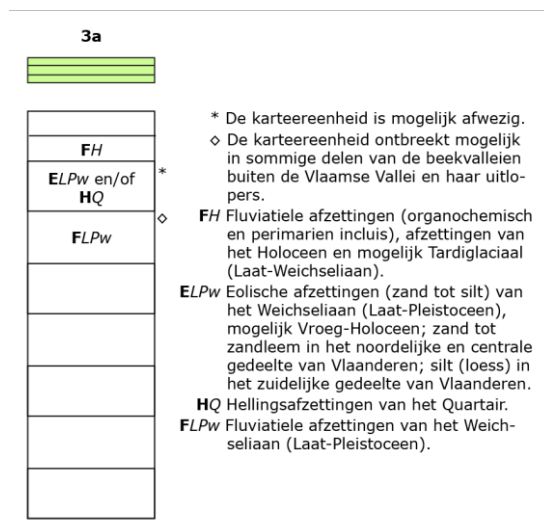
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 3a. Type 3a bestaat uit fluviatiele afzettingen, afzettingen van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal, gevolgd door eolische afzettingen van het Weichseliaan, moeilijk Vroeg-Holocene en/of hellingsafzettingen van het Quartair. Onderaan nog fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan.

BORI/18/11/19/10 - Digitale aanmaak

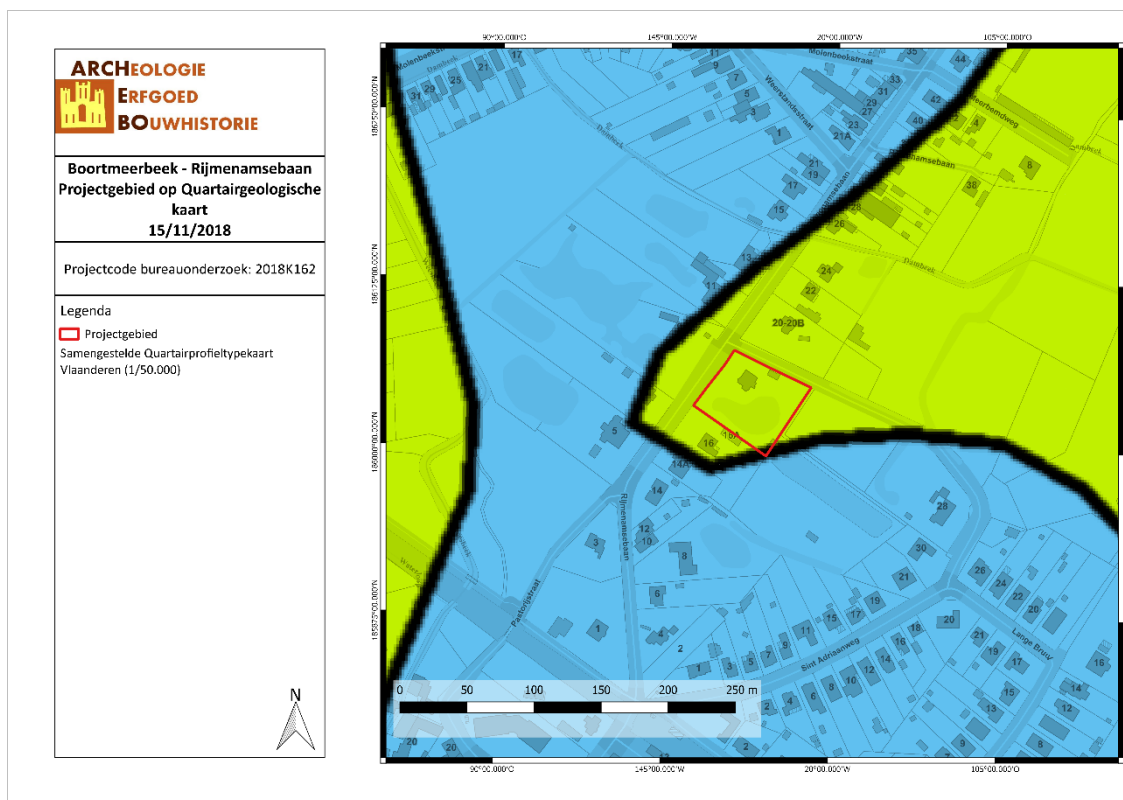
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018).

Figuur 17: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2018).

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het projectgebied type 9 en is het zuidoosten een stukje type 12. Type 9 heeft een fluviale afzetting met een textuur variërend van klei tot zand, met mogelijk veen ontwikkeling. Gevolgd door een zandige tot zandlemige eolische afzettingen, homogeen bovenaan, mogelijk gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen. Hierna volgen vlechtende rivierafzettingen, zandig (zeer fijn tot grof) van natuur met mogelijks in het basisgesteente grind. Tenslotte zijn er tertiaire afzettingen, mogelijk herwerkt aan de top. Type 12 is zeer gelijkaardig, maar hier zijn geen fluviale afzettingen aanwezig.²

² Frieda Bogemans en Marc Van Molle, "Toelichting bij de quartairgeologische kaart, kaartblad 24 Aarschot", 2007.

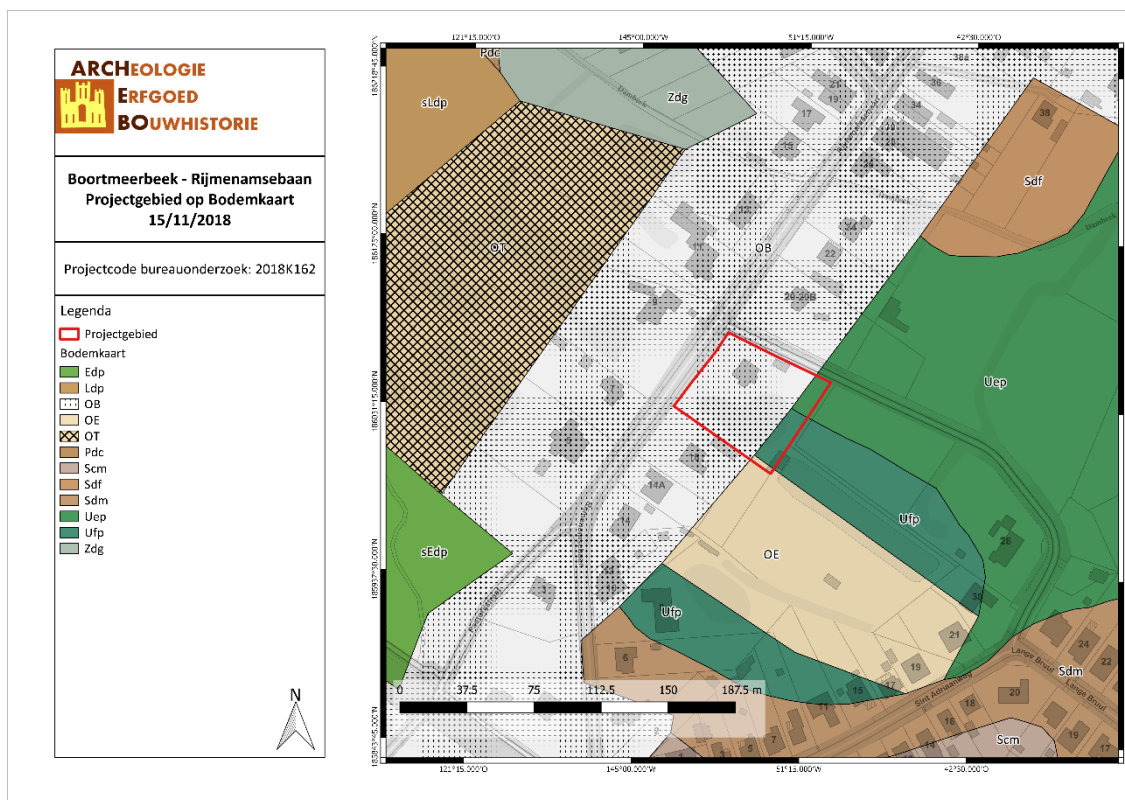
BORI/18/11/19/11 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018).

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het onderzoeksgebied omschreven als OB, Uep, Ufp en OE. Het grootste deel van het projectgebied wordt gekarteerd als OB, onder bebouwing. In het noordoosten als Uep, dit zijn sterk gleyige gronden op zware klei, met reductiehorizont zonder profielontwikkeling. Deze hydromorfe, natte, alluviale grondwaterbodems hebben onder de grijze Ap met roestverschijnselen, een gegleyifieerd Cg horizont. Naar beneden toe wordt het materiaal plastisch en massief. De blauwgrijze reductiehorizont begint tussen 80 en 120 cm. Meer ten oosten wordt het gekarteerd als Ufp, ook dit is een zeer sterk gleyige grond op zware klei met reductiehorizont zonder profielontwikkeling. In het zuiden van het projectgebied wordt tenslotte gekarteerd als OE, een groeve.³

³ Van Ranst en Sys, 100,174.

BORI/18/11/19/12 - Digitale aanmaak

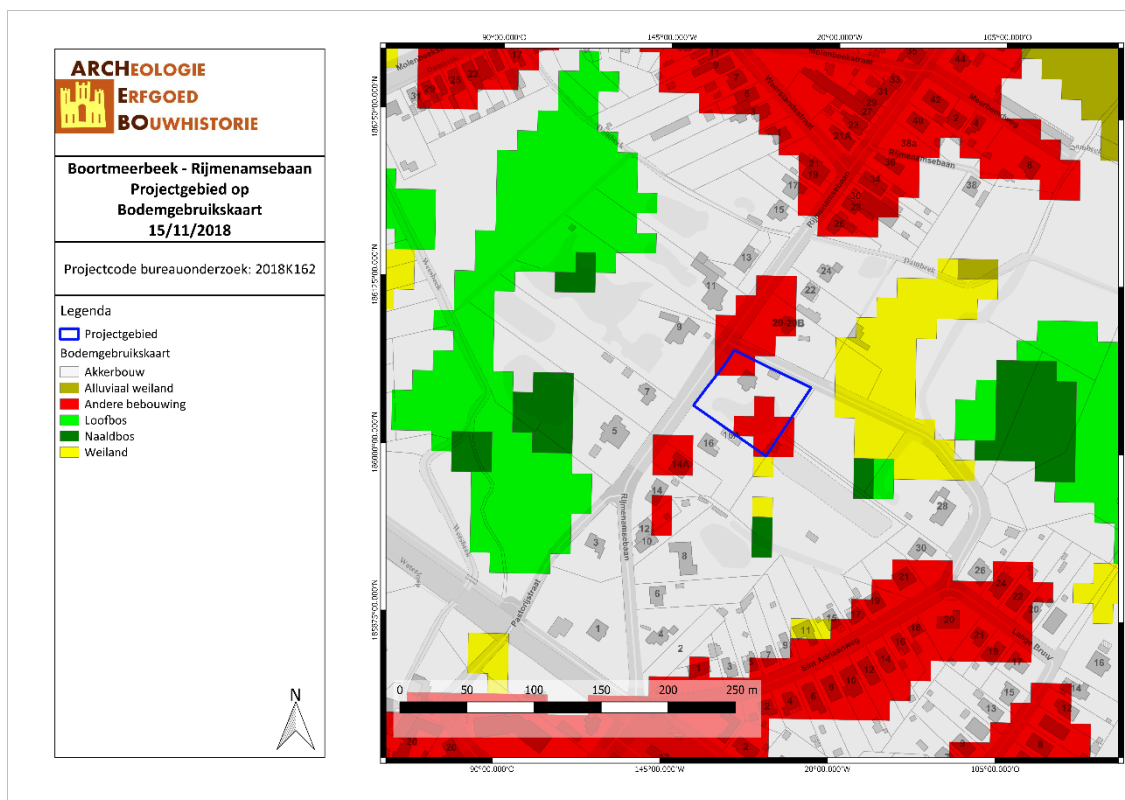
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het projectgebied niet gekarteerd. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het onderzoeksgebied voornamelijk binnen 'andere bebouwing'.

BORI/18/11/19/13 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018)

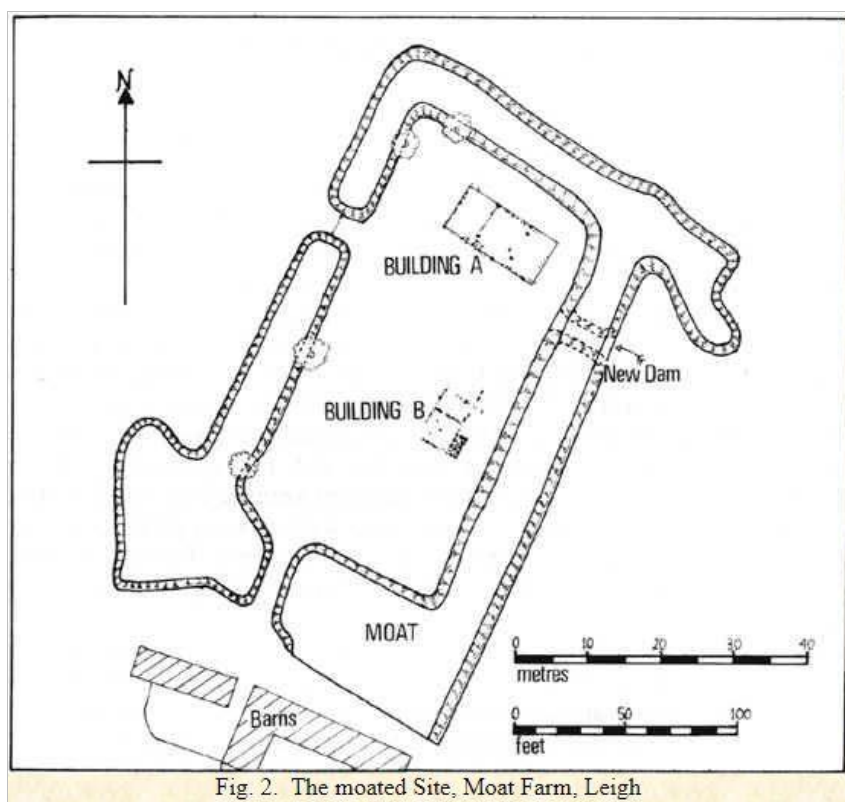
BORI/18/11/19/14 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

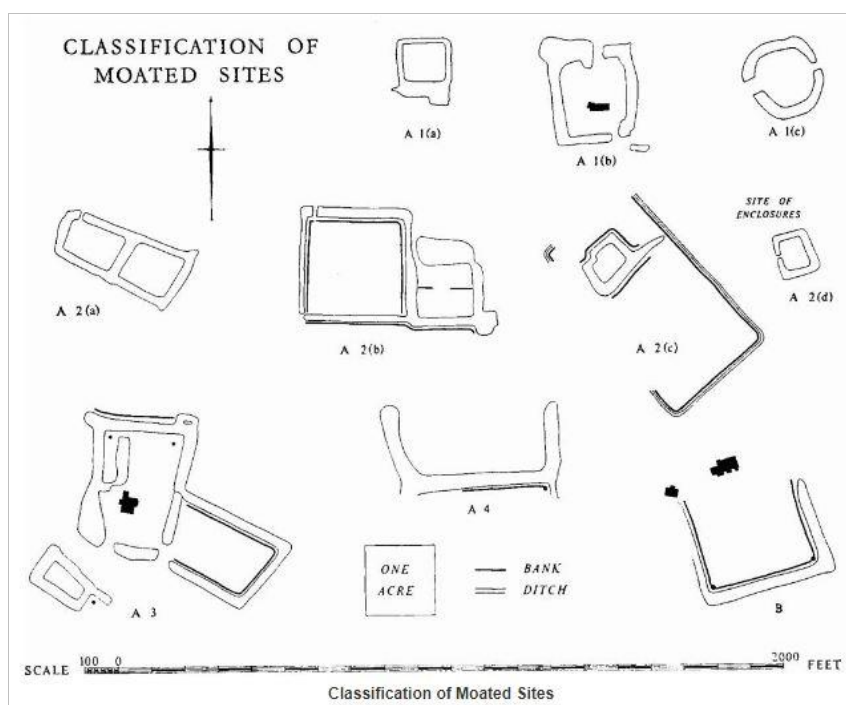
3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf is er één archeologische waarde bekend, het zou hier gaan om een Laatmiddeleeuwse site met Walgracht (CAI-nummer 828), wat blijkt uit literatuuronderzoek (Verbesselt J., Tussen Zenne en Dijle – IV, 1972 p.49; Van Lani S., Een bijdrage tot de geschiedenis van Boortmeerbeek in de late middeleeuwen en de vroege nieuwe tijd (onuitgegeven thesis), 1992, p.13-14; Fierens M., Boortmeerbeek. Van Heerlijkheid tot gemeente, 1979, p. 51-57). Op Wikipedia staat Hof te Ghoye vermeld als waterburcht.⁴ Dit kan echter moeilijk gestaafd worden a.d.h.v. de beschikbare bronnen. Gezien de vermelding als waterburcht en de verwijzing naar de Heren van Meerbeek, die in het Hof te Ghoye verbleven, wordt een hoge verwachting toegeschreven aan het terrein voor vondsten en structuren uit de Late Middeleeuwen. Onderstaande figuren 22 en 23 tonen voorbeelden van mogelijks te verwachten structuren binnen het projectgebied.

Figuur 22: Voorbeeld van een plattegrond van een site met walgracht (Kent Archaeological Society, 09/01/2011)

⁴ "Boortmeerbeek", *Wikipedia*, geraadpleegd 16 november 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Boortmeerbeek&oldid=52529961>.

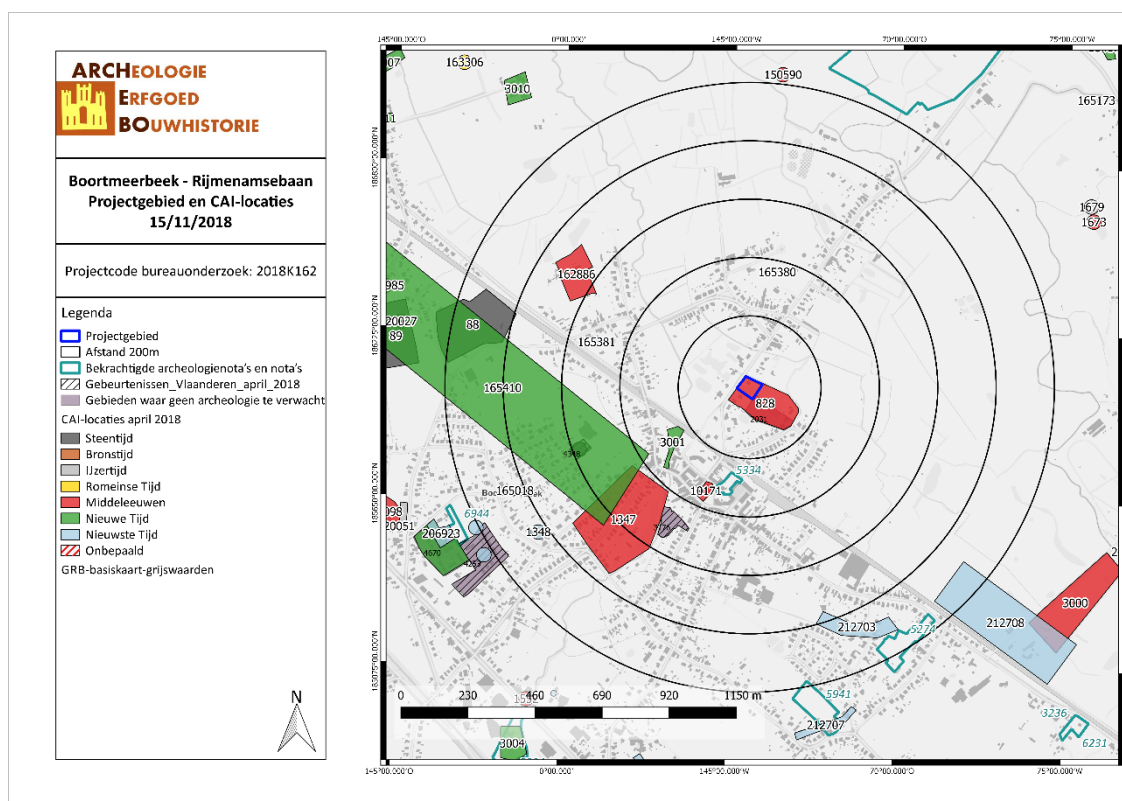
Figuur 23: Voorbeeld van plattegronden van sites met walgracht (Her Majesty's Stationery Office, London, 1968)

De Centrale Archeologische inventaris toont daarnaast nog verschillende vondsten in de directe omgeving. Ca. 300m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied ligt een 18de-eeuwse watermolen (CAI 3001), deze is ook geïnventariseerd als bouwkundig erfgoed. Vlakbij ligt de Sint-Antonius-Abtkerk (CAI 10171), het huidige gebouw is een neogotische constructie van ca. 1920, de voorganger is een kapel uit 1557. Op ca. 400m van het projectgebied ligt het begin van een tijdelijk militair kampement uit de 18de eeuw van Maarschalk Maurice de Saxe (CAI 165410). Op ca. 400m en 500m van het projectgebied liggen twee bunkers, bunker VC 23 (CAI 165380) en VC 21 (CAI 165381). Het gaat in beide gevallen over bunkers van de KW-linie, een verdedigingslinie tussen Koningshooikt en Waver, gebouwd in 1939 om België te beschermen tegen een Duitse inval. De linie bestond o.a. uit meer dan 400 bunkers, sluizencomplexen, een antitankgracht en een "ijzerenmuur" van cointet-elementen. Er werd lithisch materiaal gevonden op ca. 600m ten zuidwesten van het projectgebied, het gaat hier over een silex afslag, alsook twee musketkogels. Op deze locatie werd in 2016 een prospectie met ingreep van de bodem gedaan, en geoordeeld dat er geen archeologisch relevante sporen aanwezig waren. Op ca. 700m staat een mogelijke motte of tumulus (CAI 162886). Een oude site met walgracht ligt op ca. 600m ten zuidwesten, het gaat over het kasteel van Oudenhoven (CAI 1347). Door middel van veldprospectie werd een vondstenconcentratie van lithisch materiaal gevonden, een 9-tal silexen en een pijlpunt (CAI 88). Er werd een mogelijke fibula (CAI 165018) gevonden door middel van metaaldetectie aan de Grootveldweg, op ca. 800m. Niet ver daar vandaan, ligt een 19de -eeuwse molen, de stenenopper (CAI 1348). Ten zuiden van het projectgebied bevindt zich een Belgische gevechtlinie van 12 september 1914 (CAI 212703). Vlakbij ligt de bivak van het Belgische leger van bij de aanval over de vaart (CAI 212708). In het zuidwesten van het projectgebied op ca. 1000m werd door middel van metaaldetectie een ontplofte obus gevonden (CAI 164999). Tenslotte werden er verschillende munten gevonden, o.a. munten van Willem I (1829), frank Leopold I (CAI 211806).

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
88	Lithisch materiaal	Steentijd

165380	Bunker VC 23	Nieuwste Tijd
211806	Schippersbos	Nieuwste Tijd
212708	Bivak Wespelaarsebaan	Nieuwste Tijd
3001	Watermolen van Servaes	Nieuwe Tijd
165381	Bunker VC 21	Nieuwste Tijd
164999	Ontploffte obuskop	Nieuwste Tijd
165410	Kampement van Maarschalk Maurice de Saxe	Nieuwe Tijd
165018	Metaalvondst	Onbepaald
217956	Lithisch materiaal	Steentijd
10171	Sint-Antonius-Abtkerk	Volle Middeleeuwen
1347	Kasteel van Oudenhoven	Late Middeleeuwen
212703	Belgische gevechtlijn	Nieuwste Tijd
828	Hof te Ghoye	Late Middeleeuwen
162886	Berg	Middeleeuwen
1348	De Stenenopper	Nieuwste Tijd

Figuur 24: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In oktober 2017 werd door All-Archeo bvba een bureauonderzoek uitgevoerd voor een project aan de Wespelaarsebaan in Boortmeerbeek (ID 5274). Het ging over een verkaveling in 26 loten voor eengezinswoningen en de aanleg van een wegenis. Zij concludeerden dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Het heeft een gunstige landschappelijke ligging en de verwachte

aanwezigheid van een plaggendeek toont aan dat de gronden reeds in de middeleeuwen in gebruik genomen werden als akkerland. Zij adviseren in eerste instantie landschappelijk booronderzoek.

RAAP België voerde in december 2017 archeologische prospectie uit d.m.v. metaaldetectie en proefsleuven uit (ID 5941). De metaaldetectie leverde enkele bijzondere vondsten op, met name een zilveren broche, een uniformknoop uit WOI, een livreknoop en een munt uit de regeerperiode van Maria Theresia (ca. 1760). De vondsten werden hoofdzakelijk aangetroffen op de westelijke percelen van het plangebied. Aansluitend aan de metaaldetectie werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd binnen het plangebied. In totaal werden er vijf sleuven aangelegd, aangevuld met kijkvensters. Er werden verschillende sporen aangetroffen, aardewerk uit het midden- en/of finaal-neolithicum en de metaaltijden en een vermoedelijke loopgraaf uit WOI. Op basis van het proefsleuvenonderzoek werd het noordoostelijke deel van het plangebied vrijgegeven, maar kreeg de rest wel een positief advies.⁵

In november 2017 werd door All-Archeo bvba een bureauonderzoek uitgevoerd voor een site aan de dorpsplaats. Hier werd geoordeeld dat er geen bijkomend archeologisch onderzoek nodig was in het kader van de geplande vergunningsaanvraag. Het bureauonderzoek toonde aan dat in het onderzoeksgebied in het verleden al heel wat bodemingrepen plaatsgevonden hadden. Hierdoor was de kans op archeologische kennisvermeerdering te klein.⁶

In maart 2018 werd een bureauonderzoek uitgevoerd door Maarten Bracke, voor een projectgebied aan de Heikestraat. Het ging om een verkavelingsvergunning. Er werd geconcludeerd dat het plangebied een hoge archeologische verwachting kent. Er is met zekerheid een archeologische site aanwezig, een bronstijd grafcirkel die reeds ten dele werd aangesneden bij een proefsleuvenonderzoek op de aanpalende westelijke percelen. Er kan ook het verdere verloop van een WOI-loopgraaf verwacht worden. Er dient dus bijgevolg een verder vooronderzoek te gebeuren in de vorm van landschappelijke boringen (eventueel aangevuld met archeologisch booronderzoek en proefputtenonderzoek gericht op steentijd) en een proefsleuvenonderzoek.⁷

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

De plaatsnaam 'Boortmeerbeek' heeft een dubbele grensbetekenis. 'Meer' betekent 'markt' of 'grens'. Door het woord 'Boort-' wordt de betekenis van grens extra benadrukt. 'Beek' verwijst naar de (ligging van de) Molenbeek.

Er zouden rond het jaar 900 reeds kleine nederzetting hebben bestaan in Boortmeerbeek en Hever. Beide plaatsen komen voor vanaf de historische bronnen van de 13de eeuw. Boortmeerbeek ligt op het kruispunt van twee oude heirbanen (Leuven-Mechelen en Elewijt-Rijmenam), dicht bij de Molenbeek.

Boortmeerbeek behoorde tot het Land van Brabant en viel onder het bestuur van de Hertogen van Brabant. De huidige deelgemeente Hever viel de Heerlijkheid Mechelen en was verbonden met het Prinsbisdom Luik en nadien het graafschap Vlaanderen. Boortmeerbeek vormde een belangrijke grenspost waar de Hertogen van Brabant water- en wegverkeer konden blokkeren tijdens (militaire) conflicten.

Het Hof Audenhoven was de belangrijkste heerlijkheid met bestuursmacht in Boortmeerbeek. Het laatste kasteel binnen dit domein werd pas gesloopt rond 1950. Een ander belangrijk domein binnen

⁵ Baeyens, Nathalie en Vermeulen, Bram, "Vooronderzoek Boortmeerbeek Bredepleinstraat 81 Boortmeerbeek (BOBE02)", (RAAP België, 2017), <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5941>

⁶ Ferket, Ruth en Reyns, Natasja, "Vooronderzoek Boortmeerbeek Heldenplein", (All-Archeo bvba, 2017), <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5334>.

⁷ Van Quathem, Kris; Bracke, Maarten en Acke, Bert, "Vooronderzoek Boortmeerbeek Boortmeerbeek Heikestraat", (Bracke, Maarten, 2018), <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/6944>.

Boortmeerbeek was de waterburcht Hof te Ghoye, een overblijfsel van het oude hof van Meerbeek waarin voor 1300 de ridders de Helrode en later de ridders Meerbeeks verbleven. Het Hof te Ghoye is in 1855 afgebroken door gravin d'Oultremont, prinses de Ligne.

Aan het begin van de 18de eeuw was J.F. de Santa Cruz heer van Boortmeerbeek en Hendrik Schots was tussen 1688 en 1707 zijn officier. In de vroege 19de eeuw bestond Boortmeerbeek voor de ene helft uit primitief akkerland rond het domein Audenhoven en voor de andere helft uit gemeenschappelijke beemden rond de dorpskern en het Hof te Ghoye. De latere Leuvensesteenweg en het kanaal Leuven-Dijle vormden de scheiding tussen Boortmeerbeek, haar deelgemeente Hever (en haar gehucht Schiplaken). De bossen ten zuiden van deze scheiding zijn één geheel rond het oude kasteel van Schiplaken, aangeduid als Plantsoenbos op de Ferrariskaart.⁸

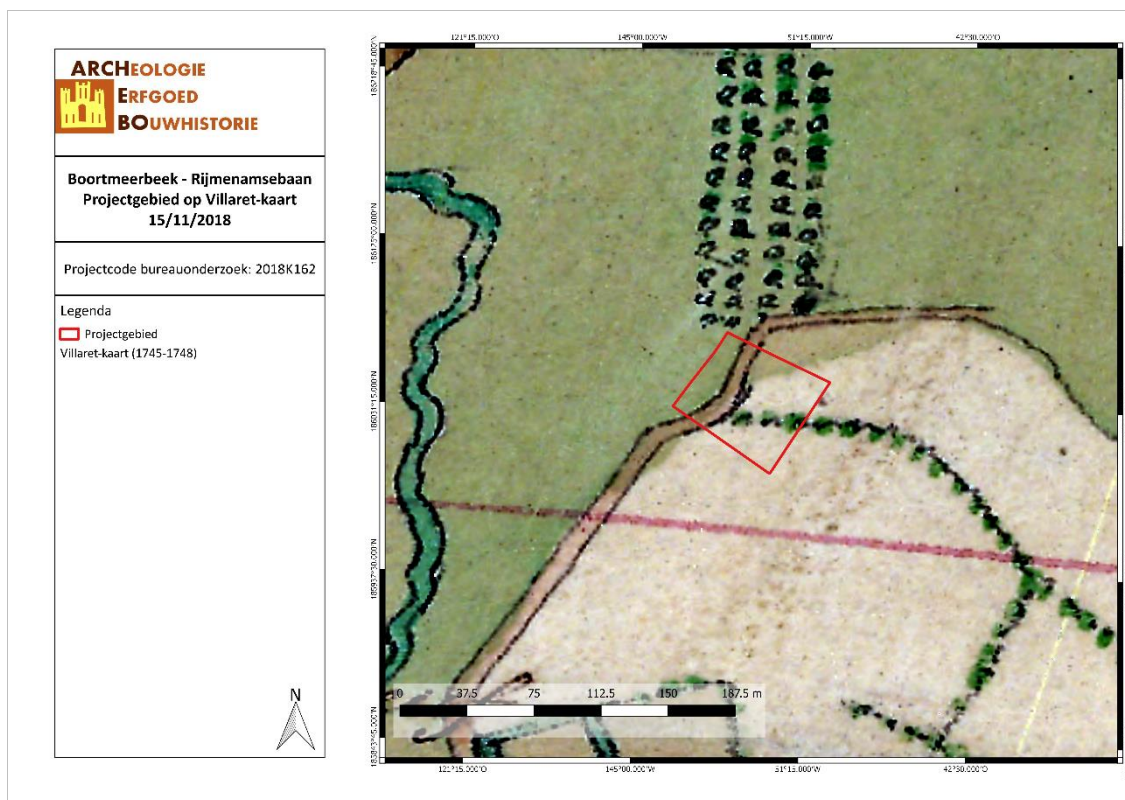
3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

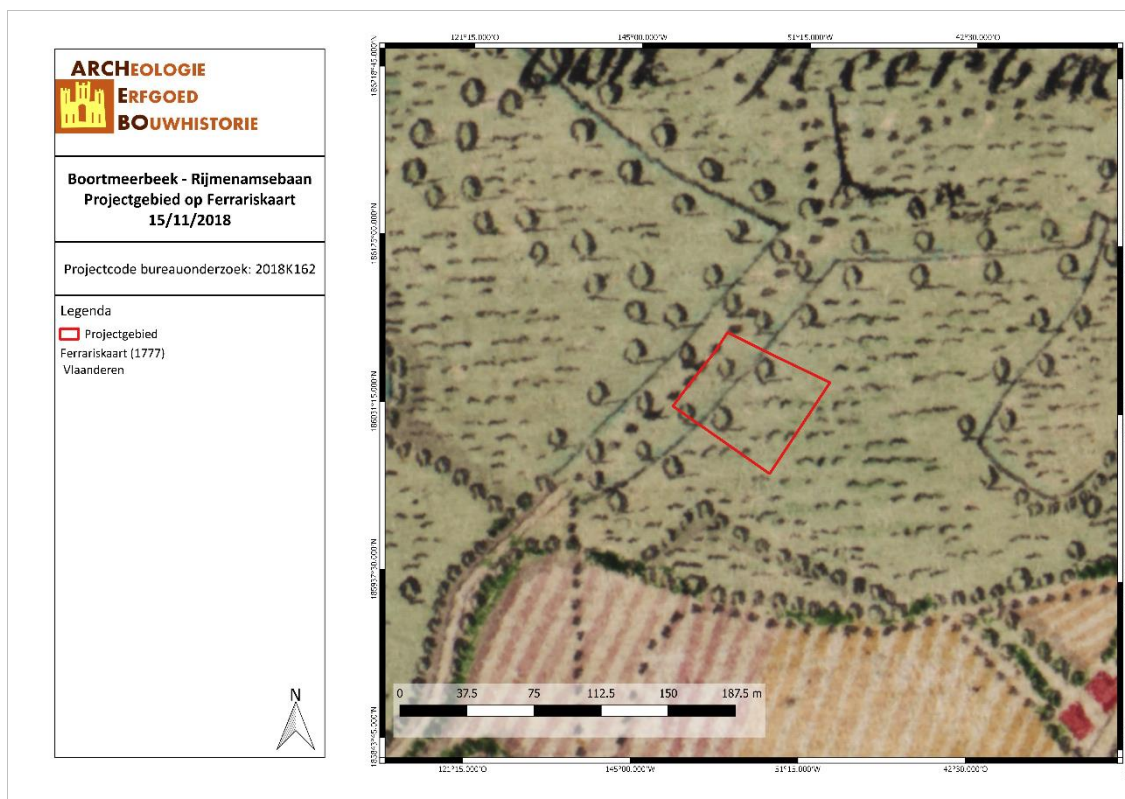
Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) toont dat er een weg door het projectgebied zou hebben gelopen. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied rond 1777 voornamelijk bestond uit weiland, met enkele bomen. Het onderzoeksgebied is nog steeds onbebouwd.

⁸ "Boortmeerbeek", Wikipedia, geraadpleegd 16 november 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Boortmeerbeek&oldid=52529961>.

BORI/18/11/19/16 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

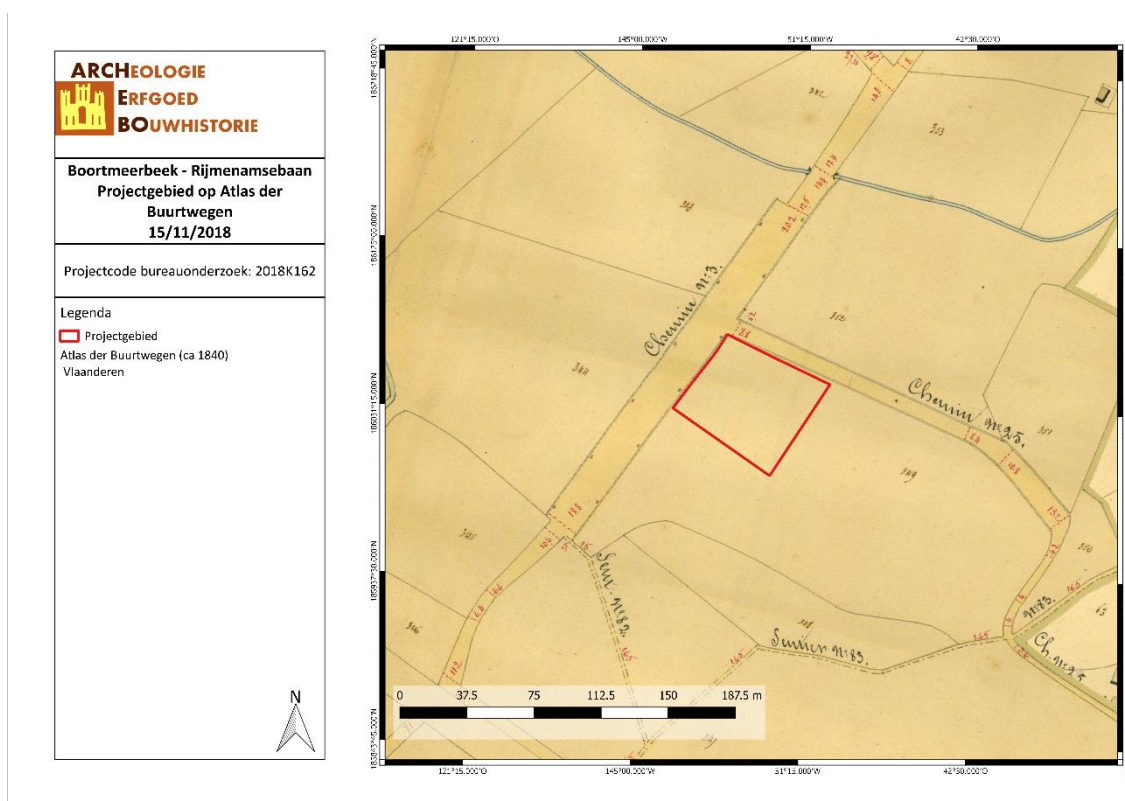

BORI/18/11/19/17 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁹ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

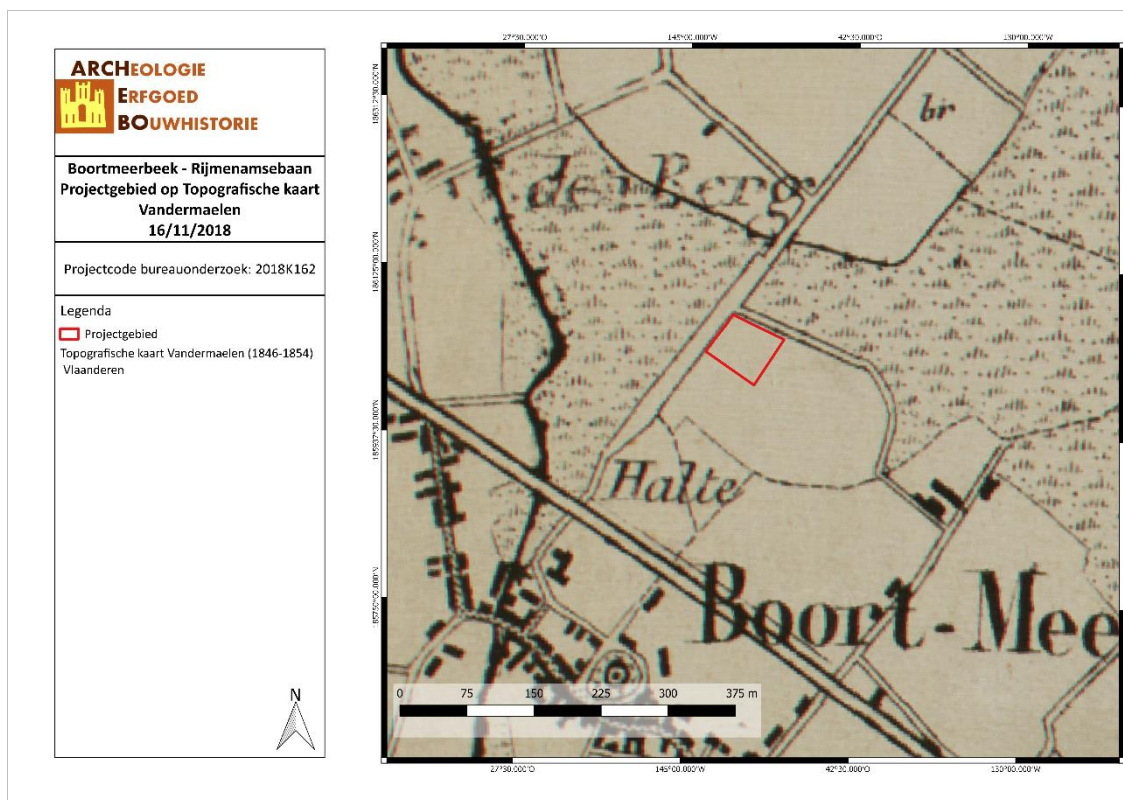
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont dat het onderzoeksgebied geheel binnen perceel 349 lag. Ten westen van het terrein loopt de *Chemin n° 3* en ten noorden Chemin n°25. Over het landgebruik rond deze periode geeft deze kaart geen informatie. De Vandermaelenkaart toont het onderzoeksgebied eveneens niet specifiek gekarteerd. Er kan dus geen uitspraak gedaan worden over het gebruik van het terrein gedurende deze periode. En hetzelfde geldt voor de Popp-kaart. De leggers die bij de Popp-kaart horen, konden niet geconsulteerd worden voor dit landsdeel. We weten wel dat het perceel rond deze periode aangeduid werd als 420a. De topografische kaart van 1873 toont dezelfde situatie als de andere 19de-eeuwse kaarten.

BORI/18/11/19/18 - Digitale aanmaak

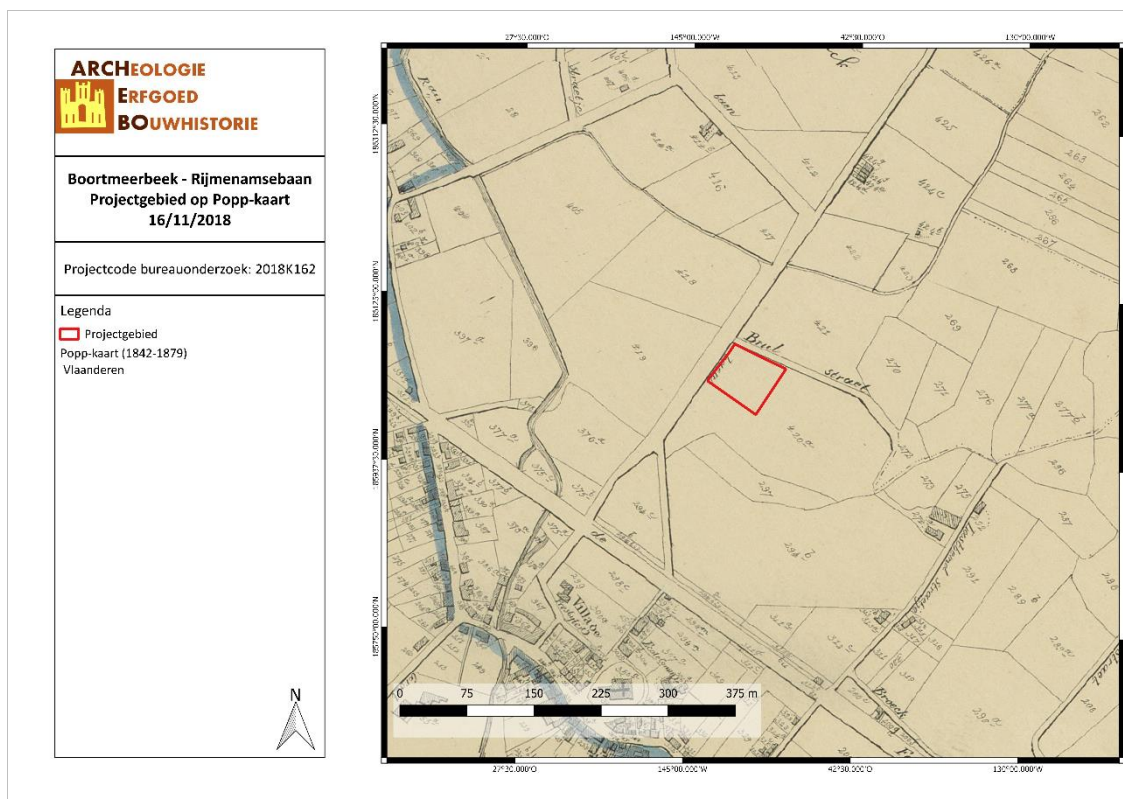
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018)

⁹ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

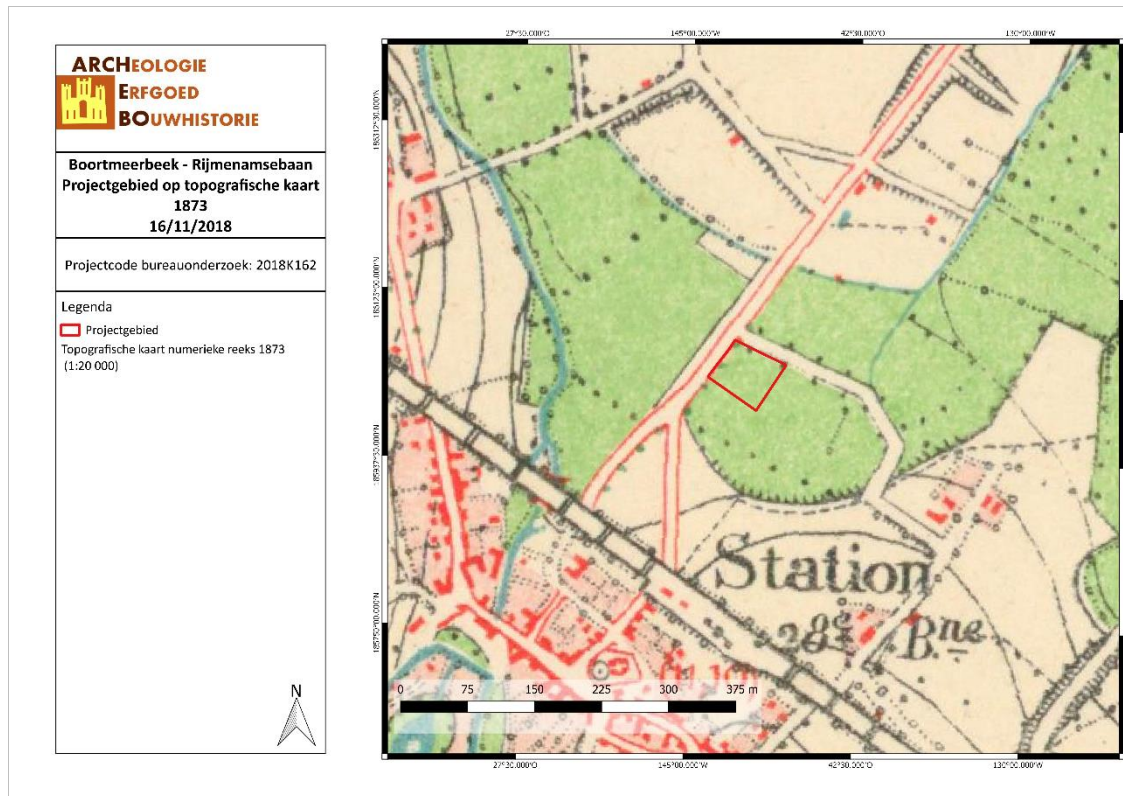
BORI/18/11/19/19 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)

BORI/18/11/19/20 - Digitale aanmaak

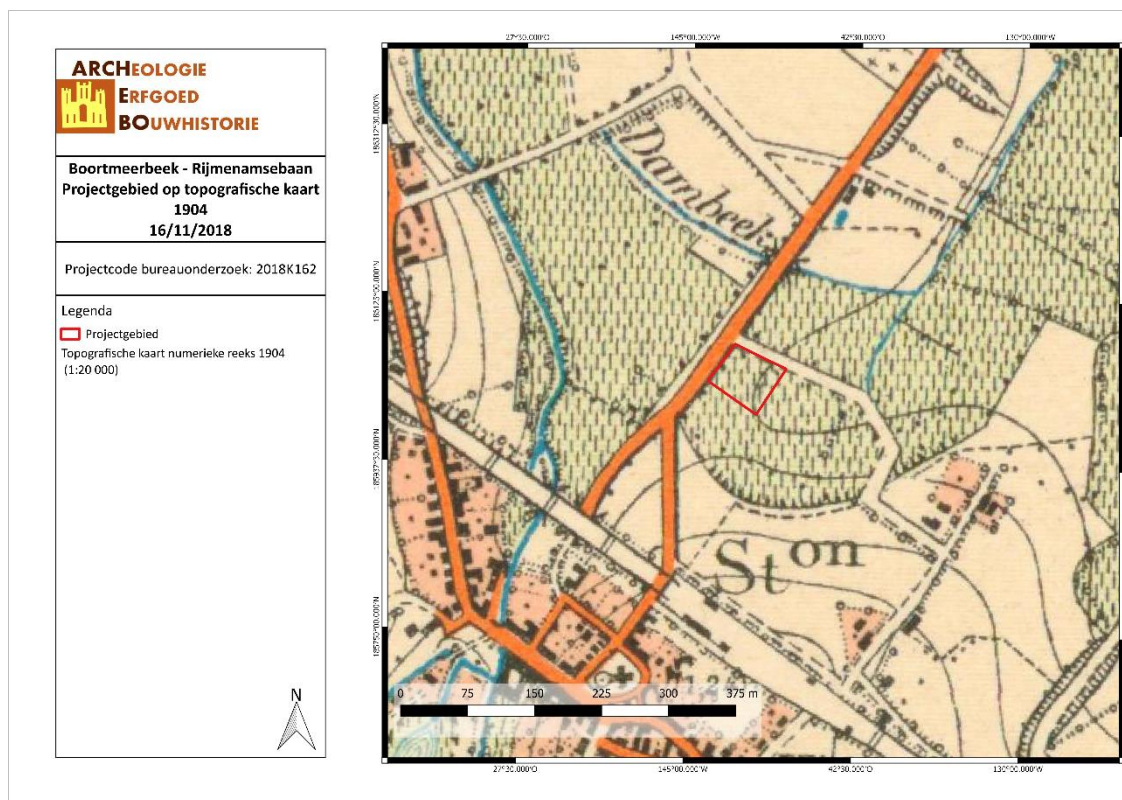
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018)

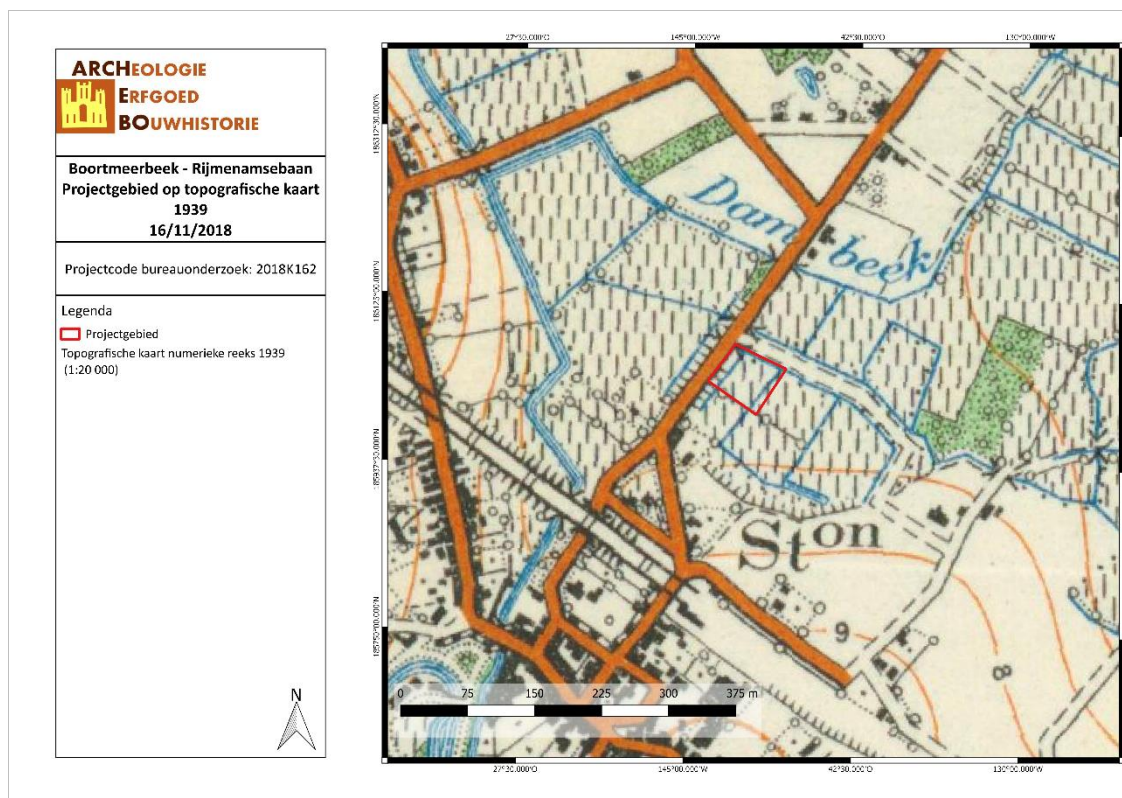
BORI/18/11/19/21 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Op de topografische kaart van 1904 blijft de situatie gelijkaardig aan die van de 19de -eeuwse kaarten. Op de topografische kaart van 1939 is te zien dat er verschillende beekjes, aftakkingen van de Dambeek de percelen verdeeld, waarvan twee op het projectgebied. Op te topografische kaart van 1969 is voor het eerst bebouwing aanwezig. Het gaat om de woning die tot op heden aanwezig is op het projectgebied. Ook de vijver en andere bijgebouwen zijn hier voor het eerst te zien. De situatie blijft ongewijzigd tussen de topografische kaart van 1981 tot heden.

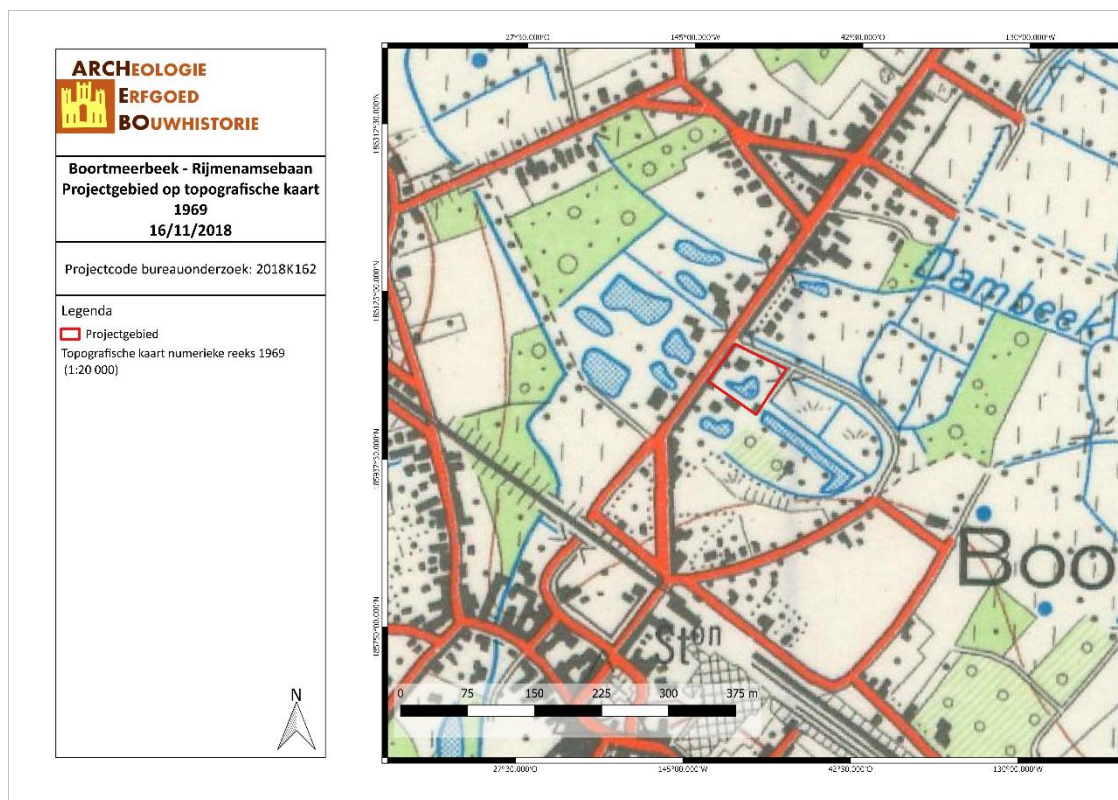

BORI/18/11/19/22 - Digitale aanmaak

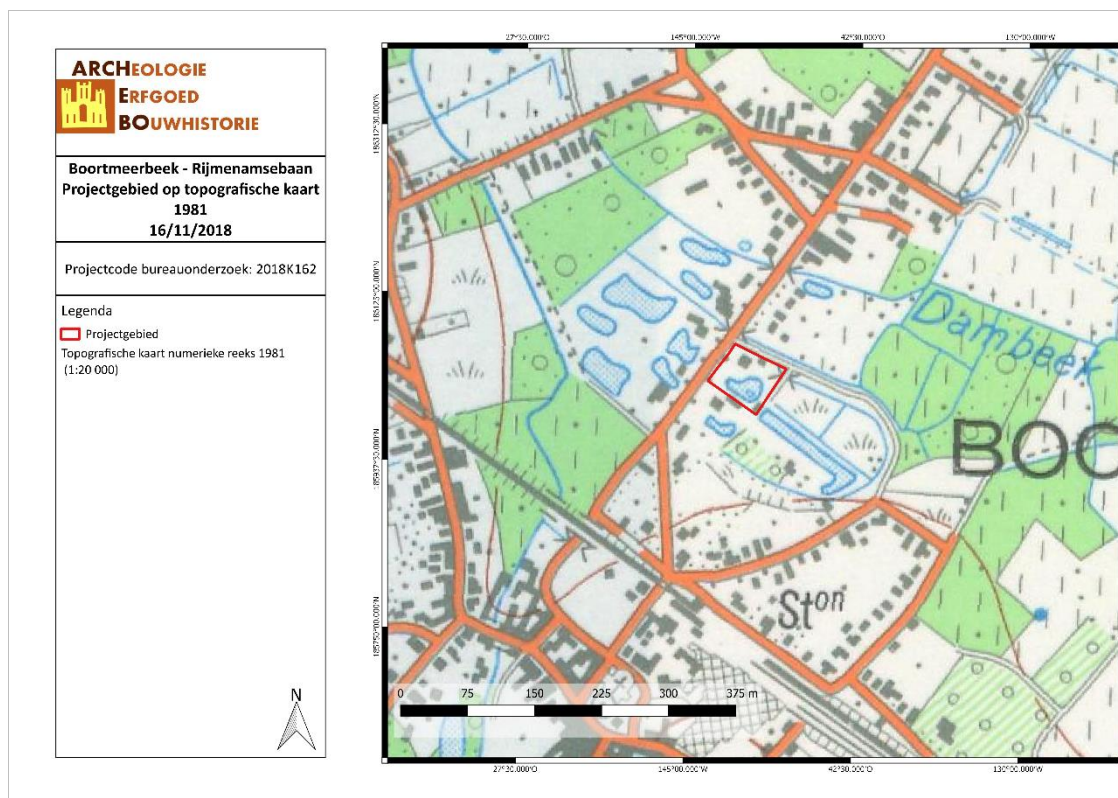
Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018)

BORI/18/11/19/23 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

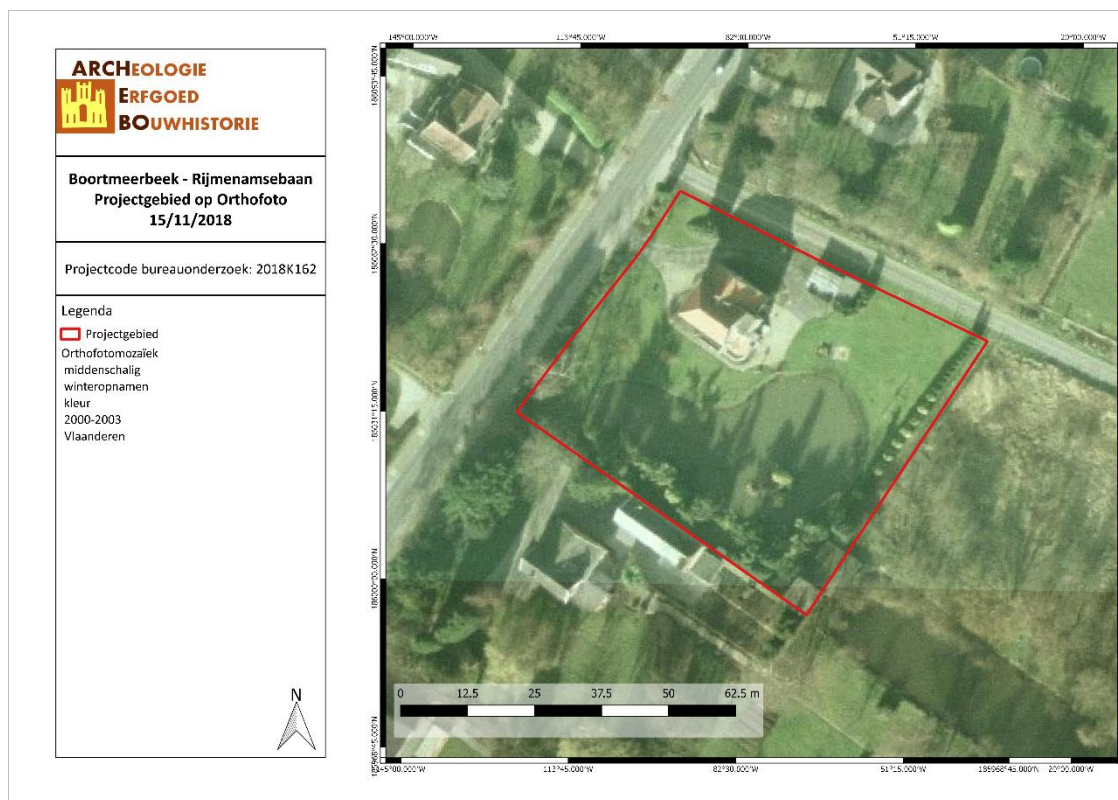

BORI/18/11/19/24 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

BORI/18/11/19/25 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2018)

BORI/18/11/19/26 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

BORI/18/11/19/27 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2018)

BORI/18/11/19/28 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2015 (Geopunt, 2018)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig maar deze bevinding kan niet door historische of cartografische bronnen gestaafd worden.

Gezien de ligging op een zeer natte locatie, met een bodem zonder profielontwikkeling en een zware textuur, is er geen specifieke verwachting naar Steentijd. Steentijdsites kunnen echter nooit geheel uitgesloten worden.

Het plangebied ligt binnen CAI-locatie 828, dit zou het "Hof te Ghoye" zijn, een Laatmiddeleeuwse site met Walgracht (CAI-nummer 828). Op Wikipedia staat Hof te Ghoye vermeld als waterburcht. Dit kan echter moeilijk gestaafd worden door het gebrek aan beschikbare bronnen. Gezien de vermelding als waterburcht en de verwijzing naar de Heren van Meerbeek, die in het Hof te Ghoye verbleven, wordt een hoge verwachting toegeschreven aan het terrein voor vondsten uit de Late Middeleeuwen. Het beschikbare cartografisch materiaal vermeld geen gebouwen, maar er kon slechts teruggegaan worden tot de 18^e eeuw.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich nog enkele archeologische waarden. Het betreft lithisch materiaal (CAI 88 en 217956), de Sint-Antonius-Abtkerk (CAI 10171), de watermolen van Servaes (CAI 3001), Kasteel van Oudenhoven (CAI 1347). Verder zijn er nog verschillende vondsten die betrekking hebben tot WOI en WOII, zoals twee bunkers van de KW-linie (CAI 165380 en 165381), de Belgische gevechtlijn en de bivak aan de Wespelaarsebaan (CAI 212703 en 212708). Ook de verdedigingswerken uitgevoerd onder Maarschalk M. De Saxe zijn in de omgeving aanwezig.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Erimar bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein te Rijmenamsebaan 18 in Boortmeerbeek, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Op het onderzoeksgebied zal door de opdrachtgever de bestaande bebouwing gesloopt worden. Een deel van de vijver zal gedempt worden. Vervolgens zullen er twee appartementsgebouwen gebouwd worden, elks met een ondergrondse parking. In het zuiden van het projectgebied wordt een collectieve tuin ingepland rond de overgebleven vijver. De bestaande bomen zullen in dit gedeelte behouden blijven. Tenslotte zullen er in het noorden nog autostaanplaatsen aangelegd worden. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3598,193 m².

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf ca. 1969 tot nu. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig maar deze bevinding kan niet door historische of cartografische bronnen gestaafd worden.

Het plangebied ligt binnen CAI-locatie 828, dit zou het “Hof te Ghoye” zijn, een Laatmiddeleeuwse site met Walgracht (CAI-nummer 828). Op Wikipedia staat Hof te Ghoye vermeld als waterburcht. Dit kan echter moeilijk gestaafd worden door het gebrek aan beschikbare bronnen. Gezien de vermelding als waterburcht en de verwijzing naar de Heren van Meerbeek, die in het Hof te Ghoye verbleven, wordt een hoge verwachting toegeschreven aan het terrein voor vondsten uit de Late Middeleeuwen.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich nog enkele archeologische waarden. Het betreft lithisch materiaal (CAI 88 en 217956), de Sint-Antonius-Abtkerk (CAI 10171), de watermolen van Servaes (CAI 3001), Kasteel van Oudenhoven (CAI 1347). Verder zijn er nog verschillende vondsten die betrekking hebben tot WOI en WOII, zoals twee bunkers van de KW-linie (CAI 165380 en 165381), de Belgische gevechtslinie en de bivak aan de Wespelaarsebaan (CAI 212703 en 212708). Ook de verdedigingswerken uitgevoerd onder Maarschalk M. De Saxe zijn in de omgeving aanwezig.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw tot nu. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

Ter hoogte van de bestaande bebouwing, vijver en verharding is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij de sloop van de huidige bebouwing en bij de bouw van de appartementen en ondergrondse parking.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Erimar bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein te Rijmenamsebaan 18 in Boortmeerbeek, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Op het onderzoeksgebied zal door de opdrachtgever de bestaande bebouwing gesloopt worden. Een deel van de vijver zal gedempt worden. Vervolgens zullen er twee appartementsgebouwen gebouwd worden, elks met een ondergrondse parking. In het zuiden van het projectgebied wordt een collectieve tuin ingepland rond de overgebleven vijver. De bestaande bomen zullen in dit gedeelte behouden blijven. Tenslotte zullen er in het noorden nog autostaanplaatsen aangelegd worden. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3598,193 m².

Het plangebied ligt binnen CAI-locatie 828, dit zou het "Hof te Ghoye" zijn, een Laatmiddeleeuwse site met Walgracht (CAI-nummer 828). Op Wikipedia staat Hof te Ghoye vermeld als waterburcht. Dit kan echter moeilijk gestaafd worden door het gebrek aan beschikbare bronnen. Gezien de vermelding als waterburcht en de verwijzing naar de Heren van Meerbeek, die in het Hof te Ghoye verbleven, wordt een hoge verwachting toegeschreven aan het terrein voor vondsten uit de Late Middeleeuwen.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich nog enkele archeologische waarden. Het betreft lithisch materiaal (CAI 88 en 217956), de Sint-Antonius-Abtkerk (CAI 10171), de watermolen van Servaes (CAI 3001), Kasteel van Oudenhoven (CAI 1347). Verder zijn er nog verschillende vondsten die betrekking hebben tot WO I en WO II, zoals twee bunkers van de KW-linie (CAI 165380 en 165381), de Belgische gevechtslinie en de bivak aan de Wespelaarsebaan (CAI 212703 en 212708). Ook de verdedigingswerken uitgevoerd onder Maarschalk M. De Saxe zijn in de omgeving aanwezig. Het potentieel op conflictarcheologie is hier dan ook hoog.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw tot nu. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het onderzoeksgebied omschreven als OB, Uep, Ufp en OE. Het grootste deel van het projectgebied wordt gekarteerd als OB, onder bebouwing. In het noordoosten als Uep, dit zijn sterk gleyige gronden op zware klei, met reductiehorizont zonder profielontwikkeling. Meer ten oosten wordt het gekarteerd als Ufp, ook dit is een zeer sterk gleyige grond op zware klei met reductiehorizont zonder profielontwikkeling. In het zuiden van het projectgebied wordt tenslotte gekarteerd als OE, en groeve.

Topografisch en hydrografisch gezien zijn de omstandigheden niet ideaal voor steentijdsites. Dit gebied is te nat in samengaan met de kleiige opduiking. Steentijdsites kunnen echter nooit uitgesloten worden.

De verstoringsgraad van het terrein is ongekend. Echter kunnen boringen ons hier weinig bijbrengen. Controleboringen of landschappelijke boringen zijn niet aangewezen om onderzoek uit te voeren. De specifieke verwachting zijn hier greppels, grachten en andere mogelijke uitgravingen. Of dit al dan niet (recente) verstoringen zijn, zijn in een booronderzoek niet uit te sluiten of aan te tonen.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Erimar bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein te Rijmenamsebaan 18 in Boortmeerbeek, gelegen in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Op het onderzoeksgebied zal door de opdrachtgever de bestaande bebouwing gesloopt worden. Een deel van de vijver zal gedempt worden. Vervolgens zullen er twee appartementsgebouwen gebouwd worden, elks met een ondergrondse parking. In het zuiden van het projectgebied wordt een collectieve tuin ingepland rond de overgebleven vijver. De bestaande bomen zullen in dit gedeelte behouden blijven. Tenslotte zullen er in het noorden nog autostaanplaatsen aangelegd worden. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3598,193 m².

Het plangebied ligt binnen CAI-locatie 828, dit zou het “Hof te Ghoye” zijn, een Laatmiddeleeuwse site met Walgracht (CAI-nummer 828). Op Wikipedia staat Hof te Ghoye vermeld als waterburcht. Dit kan echter moeilijk gestaafd worden door het gebrek aan beschikbare bronnen. Gezien de vermelding als waterburcht en de verwijzing naar de Heren van Meerbeek, die in het Hof te Ghoye verbleven, wordt een hoge verwachting toegeschreven aan het terrein voor vondsten uit de Late Middeleeuwen.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich nog enkele archeologische waarden. Het betreft lithisch materiaal (CAI 88 en 217956), de Sint-Antonius-Abtkerk (CAI 10171), de watermolen van Servaes (CAI 3001), Kasteel van Oudenhoven (CAI 1347). Verder zijn er nog verschillende vondsten die betrekking hebben tot WO I en WO II, zoals twee bunkers van de KW-linie (CAI 165380 en 165381), de Belgische gevechtsweg en de bivak aan de Wespelaarsebaan (CAI 212703 en 212708). Ook de verdedigingswerken uitgevoerd onder Maarschalk M. De Saxe zijn in de omgeving aanwezig.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw tot nu. Dit werd achterhaald a.d.h.v. topografische kaarten uit de 20ste eeuw en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw.

BORI/18/11/19/29 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Bogemans, F. en Van Molle, M., "Toelichting bij de quartairgeologische kaart, kaartblad 24 Aarschot", 2007.

Van Ranst, E. en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Baeyens, Nathalie en Vermeulen, Bram, "Vooronderzoek Boortmeerbeek Bredepleinstraat 81 Boortmeerbeek (BOBE02)", (RAAP België, 2017),

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5941>

"Boortmeerbeek", Wikipedia, geraadpleegd 16 november 2018,

<https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Boortmeerbeek&oldid=52529961>.

DOV, geraadpleegd 19 november 2018,

https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?layers=n%3Aomwrgbmr%3Bo%3Aref%2Cn%3Agrb_sel%3Bo%3Aref%2Cn%3Ato%5C%3Ato_topnzw_2009_raster_10k_tr%3Bo%3Aref%3Bt%3Awms%3Bv%3An%2Cn%3Aneo_paleo%5C%3Atertiar_50k%3Bo%3Adov%3Bt%3Awms%2Cn%3Adov-pub%5C%3ABoringen%3Bo%3Aext%3Bt%3Awms&module=verkenner&pos=155060.0%2C166679.9&res=280.0000000088187#ModulePage

Ferket, R. en Reyns, N., "Vooronderzoek Boortmeerbeek Heldenplein", (All-Archeo bvba, 2017),

<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5334>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het stedenbouwkundige handelingen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) ..	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2018).....	7
Figuur 5: Huidige situatie gezien vanaf de Rijmenamsebaan (Google, juni 2018)	9
Figuur 6: Huidige situatie gezien vanaf de Lange Bruul (Google, oktober 2009)	10
Figuur 7: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	10
Figuur 8: Plan van de geplande werken (VSDP architectenbureau BVBA, 2018)	11
Figuur 9: Doorsnede toekomstplan (VSDP architectenbureau BVBA, 2018).....	11
Figuur 10: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)	12
Figuur 11: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	13
Figuur 12: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)	14
Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in ZW-NO richting (Geopunt, 2018)	14
Figuur 14: Boortmeerbeek aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018).....	15
Figuur 15: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2018).....	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2018).	17
Figuur 17: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2018).	17
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2018).	18
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)	19
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).....	19
Figuur 21: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).....	20
Figuur 22: Voorbeeld van een plattegrond van een site met walgracht (Kent Archaeological Society, 09/01/2011)	21
Figuur 23: Voorbeeld van plattegronden van sites met walgracht (Her Majesty's Stationery Office, London, 1968).....	22
Figuur 24: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)	23
Figuur 25: Detail uit de Villaretkaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)	26
Figuur 26: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)	26
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018)	27
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)	28
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018)	28
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018) ..	29
Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018) ..	30
Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018) ..	30
Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018) ..	31
Figuur 34: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981-1989 (Cartesius, 2018).....	31
Figuur 35: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018).....	32
Figuur 36: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2008-2011 (Geopunt, 2018).....	32
Figuur 37: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2015 (Geopunt, 2018).....	33
Figuur 38: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)	37

7 PLANNENLIJST

BORI/18/11/19/1 - Digitale aanmaak.....	6
BORI/18/11/19/2 - Digitale aanmaak.....	6
BORI/18/11/19/3 - Digitale aanmaak.....	7
BORI/18/11/19/4 - Digitale aanmaak.....	10
BORI/18/11/19/5 - Digitale aanmaak.....	12
BORI/18/11/19/6 - Digitale aanmaak.....	13
BORI/18/11/19/7 - Digitale aanmaak.....	14
BORI/18/11/19/8 - Digitale aanmaak.....	15
BORI/18/11/19/9 - Digitale aanmaak.....	16
BORI/18/11/19/10 - Digitale aanmaak.....	17
BORI/18/11/19/11 - Digitale aanmaak.....	18
BORI/18/11/19/12 - Digitale aanmaak.....	19
BORI/18/11/19/13 - Digitale aanmaak.....	19
BORI/18/11/19/14 - Digitale aanmaak.....	20
BORI/18/11/19/15 - Digitale aanmaak.....	23
BORI/18/11/19/16 - Digitale aanmaak.....	26
BORI/18/11/19/17 - Digitale aanmaak.....	26
BORI/18/11/19/18 - Digitale aanmaak.....	27
BORI/18/11/19/19 - Digitale aanmaak.....	28
BORI/18/11/19/20 - Digitale aanmaak.....	28
BORI/18/11/19/21 - Digitale aanmaak.....	29
BORI/18/11/19/22 - Digitale aanmaak.....	30
BORI/18/11/19/23 - Digitale aanmaak.....	30
BORI/18/11/19/24 - Digitale aanmaak.....	31
BORI/18/11/19/25 - Digitale aanmaak.....	31
BORI/18/11/19/26 - Digitale aanmaak.....	32
BORI/18/11/19/27 - Digitale aanmaak.....	32
BORI/18/11/19/28 - Digitale aanmaak.....	33
BORI/18/11/19/29 - Digitale aanmaak.....	37